

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
PARTICIPATION OF PEOPLE IN MAKING DEVELOPMENT
STRATEGY PLANS OF DOM SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION IN SUNGKHA DISTRICT, SURIN PROVINCE

ภาคินพนธ์
ของ
ภัทรนิษฐ์ เสาทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์

พฤศจิกายน 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาภาคินิพนธ์ของ
นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....ประธานกรรมการควบคุม
(รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน)

.....กรรมการควบคุม
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

.....กรรมการควบคุม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ งามสุทธิ)

.....กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับภาคินิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์	
ผู้วิจัย	นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง	
กรรมการควบคุม	รองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ วรรณรักษ์	กรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ รามฤทธิ์	กรรมการ
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต	สาขา รัฐประศาสนศาสตร์
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2552

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจากประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ คือ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Form) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9675 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนากองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับน้อย

2. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ คือ ต้องการให้โครงการที่รับจากการประชุมประชาคมได้รับการปฏิบัติทุกโครงการเป็นข้อเสนอแนะที่พบมากที่สุด รองลงมาคือ ขอให้เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มากขึ้น ขอให้มีการรายงานผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกสามเดือน และต้องการให้มีการประสานงานของผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนให้มากขึ้น ตามลำดับ

TITLE	Participation of People in Making Development Strategy Plans of Dom Subdistrict Administrative Organization in Sungkha District, Surin Province	
AUTHOR	Pattharanit Saothong	
ADVISORS	Associate Professor Prajan Kanewan	Thesis Advisor
	Associate Professor Prasit Sowannarak	Co-advisor
	Assistant Professor Wuttinan Ramrit	Co-advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR 2009

ABSTRACT

The objective of this research was to study the participation of people in making the development strategy plans of Dom Subdistrict Administrative Organization in Sungkha District, Surin Province. The subjects were 361 people, selected by using the Table of Krejcie & Morgan and the random sampling, respectively. The research instrument used for collecting the data was a 3-part questionnaire including checklist, rating scale, and open form with its reliability at 0.9675. The statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The results of the study were as follows:

1. The participation of people in making the development strategy plans of Dom Subdistrict Administrative Organization in Sungkha District, Surin Province as a whole was at "least" level. When considering in each aspect, it was found that the aspects of "The decision making participation" and "The performance participation" were at "moderate" levels; whereas, "The beneficial participation" and "The following-up participation" were at "least" levels.

2. The additional suggestions and opinions about the participation of people in making the development strategy plans of Dom Subdistrict Administrative Organization in Sungkha District, Surin Province raking from the highest to the lowest were: 1) People need all projects approval from the community meeting should be practical; 2) The budget should be increased more for developing the basic structure; 3) The working performances should be reported quarterly; and 4) The coordination of community leaders and the members of Dom Subdistrict Administrative Organization should coordinate more with people, respectively.

ประกาศคุณูปการ

ภาคนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จล่วงโดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย
ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประจัน คะเนวัน ประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์
รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์และผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒินันท์ งามฤทธิ์ กรรมการควบคุม
ภาคนิพนธ์ ตลอดจนผู้ช่วยศาสตราจารย์ประกิจ จันตะเคียน กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำปรึกษา
แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ เรียบร้อย และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย
ที่ได้เอื้ออำนวยและประสานงานในการจัดทำภาคนิพนธ์

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ คือ คุณहरमा เหมือนหมาย พัฒนาชุมชนอำเภอสังขะ
จังหวัดสุรินทร์ คุณมยุรี สุวรรณราช ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ
จังหวัดสุรินทร์ และคุณพูนศักดิ์ วิศิษฐ์สกุล นายกองดีการบริหารส่วนตำบลยาง อำเภอศีขรภูมิ
จังหวัดสุรินทร์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก
สะดวกและประสานงานในการแจกแบบสอบถามและขอขอบคุณประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุก
ๆ ท่าน ที่ได้เสียสละเวลาตอบแบบสอบถามงานวิจัยและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้
ประโยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่อง
บูชาพระคุณ แด่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่อบรมสั่งสอนให้เกิด
สติปัญญา ความรู้ และวิชาชีพ ตลอดจนชื่นำคุณธรรมในการดำเนินชีวิตแก่ผู้วิจัย

ภัทรนิษฐ์ เสาทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น.....	6
แนวคิดและหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	21
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและพัฒนาท้องถิ่น.....	24
การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา.....	36
การวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม.....	44
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลคม อําเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์.....	46
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	78
วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
สรุปผลการวิจัย.....	79
อภิปรายผล.....	80
ข้อเสนอแนะ.....	84
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	84
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	85
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	90
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	91
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือ.....	95
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม.....	97
ภาคผนวก ง แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	99
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	104
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	108

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลม ปึงบประมาณ 2545-2550.....	48
2 จำนวนประชาชนและกลุ่มตัวอย่างผู้มีสิทธิเลือกตั้ง.....	57
3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ.....	62
4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนและร้อยละของผู้ตอบ แบบสอบถาม จำแนกตามอายุ.....	62
5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	63
6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ.....	63
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนของประชาชนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลม โดยภาพรวมและรายด้าน.....	64
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ.....	65
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ).....	66
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์.....	67
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ การมีส่วนร่วมในการพยายามประเมิณผล.....	69
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ.....	70

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา.....	72
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอาชีพ.....	74
15	ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์.....	77

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Buriram Rajabhat University

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น.....	33
2 โครงสร้างการบริหารการแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล...	49

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น ปัจจุบันมีจุดมุ่งหมายเพื่อความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง จำเป็นต้องปรับปรุงกลไกการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความคิดริเริ่ม มีความทันสมัยสอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ เพื่อให้การบริหารงานราชการมีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอที่จะสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างรากฐานที่แข็งแรงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถสร้างความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ สามารถตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการบริหารราชการ รวมทั้งสร้างเสริมให้เกิดความมั่นใจและความเชื่อมั่นศรัทธาในการปฏิบัติงานทุกระดับ เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างยั่งยืนต่อไป

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา บทบาทอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างมากและเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนและความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ นอกจากนี้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้บัญญัติให้มีองค์กรรับผิดชอบในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ท้องถิ่น ตลอดจนรายได้ของท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดรูปแบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคหลังรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันประกาศใช้ จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นแต่ยังขยายบทบาท หน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิด

ให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 1)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 30 (4) และแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายใน ปี พุทธศักราช 2544 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ของรายได้ของรัฐทั้งหมดภายในปี พุทธศักราช 2549 จึงมีความจำเป็นในการใช้ทรัพยากรรายได้ ทั้งที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด ดังนั้นการวางแผนจึงถือเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานได้บรรลุจุดหมาย โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ ทำให้การบริหารงานเกิดผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนด มีการควบคุม ติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้นจะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และพร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งหน่วยงานของรัฐและประชาคม (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 2-17)

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ในการวางแผนยุทธศาสตร์พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลมได้รับการประสานแผนจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ซึ่งมีหน้าที่ในการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกันตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พุทธศักราช 2546 โดยในส่วนของ การประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้กำหนดให้มีกลไกในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่

คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดและคณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับอำเภอ ทำหน้าที่ในการพิจารณาโครงการที่เกินศักยภาพของท้องถิ่นแล้วประสานแผนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ในฐานะผู้วิจัย เป็นพนักงานส่วนตำบล ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลคม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านนโยบายและแผนมีบทบาทหน้าที่ในคณะกรรมการและเป็นเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลด้วยหน้าที่ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พบปัญหาดัง ๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแสดงออก แสดงความคิดเห็นและนำเสนอปัญหาความต้องการอย่างแท้จริง จึงทำให้การวางแผนในการพัฒนาท้องถิ่นไม่สามารถสนองตอบต่อปัญหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้า สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้ตรงต่อความต้องการและทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีทิศทางในการพัฒนาท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
2. เป็นสารสนเทศในการนำไปจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ(การดำเนินการ) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล (พวงทอง โยธาใหญ่. 2545: 24)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ หมู่ที่ 1-12 ที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 5,541 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของคำศัพท์เชิงปฏิบัติการที่ใช้ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงให้คำนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การร่วมแรงร่วมใจ การประสานงาน ความรับผิดชอบ หรือ หมายถึงการทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความตั้งใจ โดยดำเนินการอย่างถูกต้อง จังหวะและเหมาะสมทั้งด้วยความรู้สึกผูกพันและสามารถเชื่อถือได้

2. การมีส่วนร่วมการจัดทำแผน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคมใน 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม ร่วมคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนา ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.2 ด้านการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวเพื่อดำเนินการในกิจกรรม โครงการของท้องถิ่น การร่วมปฏิบัตินโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย การประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล

2.3 ด้านผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมในแผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นในรูปของวัตถุประสงค์ ความต้องการของท้องถิ่นในลักษณะของส่วนรวมและส่วนบุคคล

2.4 ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ โดยประชาชน การแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินผลแผนงานหรือโครงการ

3. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

4. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หมายถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้น เพื่อแสดงลักษณะและสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่น
ในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการปกครองส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้มาซึ่งกรอบแนวคิดโดยแบ่งการศึกษาออกเป็นดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. แนวคิดและหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและพัฒนาท้องถิ่น
4. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา
5. การวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม
6. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง เป็นแนวคิดเกี่ยวกับการจัดระบบการปกครองของชุมชนที่มีอาณาเขตแน่นอน แต่ไม่มีอำนาจอธิปไตย แยกตัวเป็นอิสระไปจากประเทศเป็นชุมชนที่มีสิทธิตามกฎหมายและการจัดองค์การที่จำเป็นเพื่อชดเชยข้อบัญญัติในการจัดการเกี่ยวกับกิจกรรมของท้องถิ่นของตน โดยอิสระ ปราศจากการควบคุมจากภายนอก ดังนั้น การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงาน ผู้ทำการวิจัยได้สรุปสาระเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 4 ให้ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายจัดตั้ง นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : 9) การปกครองท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทำหน้าที่

เกี่ยวกับการพัฒนาและให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่องค์กรหน่วยการปกครองท้องถิ่น ให้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย คัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของคนเท่านั้น และหน่วยการปกครองท้องถิ่นนี้ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2541 : 33) ให้แนวคิดว่าการบริหารท้องถิ่น หมายถึง การที่รัฐบาลในส่วนกลางให้หรือกระจายอำนาจหน้าที่ด้านการบริหาร ไปให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งรวมทั้งให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการจัดบริการสาธารณะบางประการเพื่อชุมชนของตนเอง หากรัฐบาลในส่วนกลางมอบอำนาจให้แก่ข้าราชการประจำหรือมอบอำนาจให้หน่วยงานของรัฐไปปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาคหรือในชนบทเช่นนี้ไม่เรียกว่าเป็นการบริหารท้องถิ่น แต่ความเป็นอิสระของหน่วยการบริหารท้องถิ่นจะมีไม่มากจนถึงขนาดที่เป็นอิสระ โดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลในส่วนกลาง (Independence) ในเวลาเดียวกันเพื่อให้การบริหารท้องถิ่นดำเนินการไปได้จึงจำเป็นต้องมีหน่วยการบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการบริหารท้องถิ่น เพื่อให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนส่วนรวมในท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มอนตาญ (Montagu. 1984 : 574 ; อ้างถึงใน พิณสุดา สิริธรรังศรี. 2541 : 6) นิยามว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่น ได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหาร การปกครองท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วย การบริหารราชการส่วนกลางหรือภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้ กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

สรุป การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ส่วนกลางมอบอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยอาศัยหลักตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 โดยให้ท้องถิ่นปกครองตนเองโดยมาจากการเลือกตั้งนายก สมาชิกสภา เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ การปกครองตามพื้นที่ โดยท้องถิ่นจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นพอจะจำแนกออกเป็นข้อ ๆ ที่สำคัญได้ดังนี้ (ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539 : 26 ; อ้างถึงใน พิณสุดา สิริธรรังศรี. 2541 : 8 -11)

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจนว่าในการบริหารประเทศ จะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัด ภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่าง ๆ

อาจไม่เพียงพอ ดังนั้น หากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยการปกครองนั้น ๆ ก็สามารถมีรายได้อื่น ๆ มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็น การแบ่งเบาทั้งในด้าน การเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดใหญ่ ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับ การบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียว อาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชน ในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วย การจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วย การปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการ บริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่ว ประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่ กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครอง ระบอบ ประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่น เปิด โอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือก เข้าไปทำ หน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยใน ระดับชาติได้อย่างดี

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นน่าจะเกิดจากความจริง คือ ถ้าหากรัฐบาลกระจายอำนาจให้ ท้องถิ่น ได้ปกครองตนเองและแบ่งเบาภารกิจของรัฐแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นจะช่วยให้ วัตถุประสงค์ในการปกครองของรัฐบรรลุผล ได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ การปกครองส่วนท้องถิ่นยัง แสดงให้เห็นถึงความเจริญทางอารยธรรมของมนุษย์และเป็นการยอมรับความสำคัญของบุคคล เป้าหมายที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การสร้างความรักความหวงแหน ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นและเสริม ในเบื้องต้นหาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงานมีประสิทธิภาพก็จะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของชาติใน ส่วนร่วมด้วยในที่สุด

จากแนวคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ การปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงสามารถสรุปได้ (พิณสุดา สิริขันธ์ศรี, 2541 : 9) ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (Basic Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชนให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้งจะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลพินิจเลือกผู้แทนที่เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่นที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถบริหารท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคยมีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเรือน ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน การปกครองตนเอง คือ การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับการเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียด ประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของคนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหาและช่วยการแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นของตนเอง

นอกจากนี้ การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหรือการกระจายอำนาจไปในระดับต่ำสุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตย มีหลายองค์ประกอบ แต่องค์ประกอบสำคัญยิ่ง อีกประการ หนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ การปกครองท้องถิ่นมีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

3.1 การกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

3.2 รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือจัดบริการ โครงการ ในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

3.3 กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการดังกล่าวเอง

3.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุด และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติ ไปยังส่วนเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลง ภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่าย โดยไม่จำเป็น

3.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การได้รับเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทยผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น นายทองหยด จิตตะวีระ นายสุรินทร์ เทพกาญจนนา เป็นต้น ล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

3.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบท แบบพึ่งพาตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจทำให้เกิดการพัฒนาชนบท แบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบท ที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สำคัญที่สุดนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่นทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง

การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของไทย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 7,853 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 15 สิงหาคม 2551) แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปซึ่งมีทุกจังหวัด โดยแบ่งเป็น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ โดยแบ่งเป็น กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาในจังหวัดชลบุรี โดยลักษณะของการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทยสามารถแบ่งรูปแบบการปกครองได้ (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. 2548 : 1) ดังนี้

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปมีลักษณะหรือรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะพื้นที่ โดยสามารถแบ่งรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปออกได้ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ลักษณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปที่มีขนาดใหญ่ที่สุด มีพื้นที่ขนาดใหญ่เท่ากับของจังหวัด แต่ละจังหวัดและพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทับซ้อนกับพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลด้วย

การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2540 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2542 และพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2546 ซึ่งได้บัญญัติให้จังหวัดหนึ่งมี องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เขตของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด

โครงสร้างของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชนที่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งซึ่งมี โครงสร้างการบริหารงาน (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด. 2540 : 3) ดังนี้

1. สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชน จำนวนของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นอยู่กับจำนวน

ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนั้นๆ การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดจะต้องถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 1.1 จังหวัดใดมีราษฎรไม่เกินห้าแสนคน มีสมาชิกได้ 24 คน
 - 1.2 จังหวัดใดมีราษฎรเกินห้าแสนคน แต่ไม่เกินหนึ่งล้านคนมีสมาชิกได้ 30 คน
 - 1.3 จังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งล้านคนแต่ไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนคนมีสมาชิกได้ 36 คน
 - 1.4 จังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งล้านห้าแสนคน แต่ไม่เกินสองล้านคน มีสมาชิกได้ 42 คน
 - 1.5 จังหวัดใดมีราษฎรเกินสองล้านคนขึ้นไป มีสมาชิกได้ 48 คน
2. นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหนึ่งคนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด (พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด. 2540 : 17) ดังต่อไปนี้
1. คราข้อบัญญัติ โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
 2. จัดทำแผนการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดและประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
 3. สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
 4. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
 5. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
 6. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พุทธศักราช 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล
 7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
 8. จัดทำกิจกรรมใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจกรรมนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

9. จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2. เทศบาล

เทศบาลเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเทศบาลมีฐานะเป็นนิติบุคคล การบริหารการปกครองแยกออกจากระเบียบการบริหารราชการส่วนกลาง ชาวไทยรู้จักคำว่า เทศบาลมาตั้งแต่ พุทธศักราช 2476 เทศบาลเป็นหน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นตัวแทนของประชาชน ในการดำเนินการปกครองด้วยตนเอง กรอบการทำงานของเทศบาลมีลักษณะเหมือนกับรูปแบบ การทำงานระบบรัฐสภา โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ จากบทบัญญัติ แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจัดตั้งท้องถิ่น ขึ้นเป็นเทศบาล ไว้ 3 ประการ (พระราชบัญญัติเทศบาล, 2496 : 3-4) ดังนี้

1. จำนวนขนาดของประชากรหรือราษฎรในพื้นที่ และการกระจายตัวเชิงพื้นที่ของ ประชากร
2. ความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาจากการจัดเก็บรายได้โดยตรง ตามกฎหมาย และงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่น
3. ความสำคัญทางการเมืองท้องถิ่น โดยพิจารณาศักยภาพของท้องถิ่นในการพัฒนา จากเงื่อนไขการจัดตั้งประเภทของเทศบาลข้างต้น การยกฐานะของเทศบาล จึง ขึ้นอยู่กับรายได้ และขนาดของประชากรเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันก็มีข้อสังเกตว่า การจัดตั้งพื้นที่ ของคนเป็นการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล ท้องถิ่นนั้นต้องมีความเจริญตามเกณฑ์เท่านั้น ส่วนท้องถิ่นที่มีรายได้น้อยและมีขนาดประชกรน้อยจึงมีโอกาสน้อยกว่าท้องถิ่นที่มีประชากรมาก ในเรื่องของงบประมาณ

ประเภทของเทศบาล ลักษณะการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล มีลักษณะ เช่นเดียวกับรูปแบบการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่นแต่พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2496 (พร้อมทั้งฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) ได้กำหนดแบ่งชั้นหรือประเภทของเทศบาลไว้ซึ่งต่างจากการ ปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น โดยได้แบ่งชั้นหรือประเภทของเทศบาลไว้ 3 ประเภท ดังนี้

1. เทศบาลตำบลเป็นเทศบาลขนาดเล็ก กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์ การจัดตั้งเทศบาลตำบลไว้ดังนี้

- 1.1 มีรายได้โดยตรงในปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุน 12,000,000 บาทขึ้นไป
- 1.2 มีขนาดประชากรหรือราษฎรท้องถิ่น 7,000 คนขึ้นไป
- 1.3 มีการกระจายตัวเชิงพื้นที่ 1,500 คนต่อตารางกิโลเมตร

1.4 ได้รับความเห็นชอบจากราชฎรท้องถิ่น

2. เป็นเทศบาลเมืองเป็นเทศบาลขนาดกลาง กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลเมืองไว้ดังนี้

ท้องที่ที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดทุกแห่ง ให้ยกฐานะเทศบาลเมืองได้โดยไม่ต้องพิจารณาถึงหลักเกณฑ์อื่นๆ ประกอบ ส่วนท้องที่ที่มีใช่เป็นที่ตั้งของศาลากลางจังหวัดจะยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

2.1 มีขนาดประชากรหรือราชฎรท้องถิ่น 10,000 คนขึ้นไป และ มีการกระจายตัวเชิงพื้นที่ 3,000 คนต่อตารางกิโลเมตรตลอดทั้งมีราชฎรได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการและให้บริการตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 การจัดตั้งเป็นเทศบาล ต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง ระบุชื่อ และเขตเทศบาลไว้ด้วย

3. เทศบาลนคร เป็นเทศบาลขนาดใหญ่กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์การจัดตั้งเทศบาลนครไว้ดังนี้

3.1 มีขนาดประชากรหรือราชฎรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป

3.2 มีการกระจายตัวเชิงพื้นที่ ไม่ต่ำกว่า 3,000 คนต่อตารางกิโลเมตร

3.3 มีราชฎรได้พอแก่การปฏิบัติหน้าที่อื่นต้องทำตามกฎหมายกำหนด

3.4 มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร และระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย

โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล การบริหารงานของเทศบาลมีโครงสร้างการบริหารประกอบด้วยสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนที่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในเขตเทศบาล โดยมีโครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. สภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งได้รับเลือกจากประชาชนในเขตเทศบาล ซึ่งทำหน้าที่นิติบัญญัติและตรวจสอบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร

2. คณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี ทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารกิจการของเทศบาลและเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล โดย นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี เพื่อช่วยเหลือในการบริหารราชการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

อำนาจหน้าที่ของเทศบาล มีหน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาลตามมาตรา 50 คือ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ป้องกันและระงับโรคติดต่อ ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง ให้ราษฎรได้รับการศึกษาและอบรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ บำรุงศิลปะจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น และหน้าที่อื่นตามกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

นอกจากนี้ยังอาจมีหน้าที่ที่ต้องทำในมาตรา 51 คือ ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีโรงฆ่าสัตว์ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม ให้มีสุสานและฌาปนสถาน บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ ให้มีและการบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำและเทศพาณิชย์

หน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาลเมืองตามมาตรา 53 คือ กิจการทั้งหมดของเทศบาลตำบล ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา ให้มีโรงฆ่าสัตว์ ให้มีและบำรุงรักษาสถานที่ทำการพิทักษ์ รักษาคนเจ็บไข้ ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ ให้มีการบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น และให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

หน้าที่ที่อาจทำตามมาตรา 54 คือ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม ให้มีสุสานและฌาปนสถาน บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร ให้มีการบำรุงสงเคราะห์มารดาและเด็ก ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล ให้มีการสาธารณสุขการ จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา ให้มีการบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา ให้มีการบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดของท้องถิ่นและเทศพาณิชย์

หน้าที่ที่ต้องทำในเขตเทศบาลนครตามมาตรา 56 คือ กิจการทั้งหมดของเทศบาลเมือง ให้มีการบำรุงสงเคราะห์มารดาและเด็ก กิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข ควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงมหรสพและสถานบริการอื่นๆ จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ จัดให้มีและควบคุมการก่อสร้าง การส่งเสริมการท่องเที่ยว และยังมีหน้าที่ที่อาจทำให้มาตรา 57 ซึ่งเหมือนกับเทศบาลเมือง (พระราชบัญญัติเทศบาล, 2496 : 18-19)

3. องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมักเรียกสั้นๆ ว่า อบต. เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุด จัดตั้งตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยยกฐานะจากสภาตำบลให้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลได้ โดยมีรายได้ความเกณฑ์ที่กำหนดซึ่งมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกัน 3 ปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาท และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้บริหารสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชน โดยตรงและลับ (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล, 2537 : 5-23)

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามมาตรา 67 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม อำนาจหน้าที่หลักในการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ของตนเอง คือ จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ วัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย โดยจัดสรรงบประมาณ หรือบุคลากร ให้ตามความจำเป็นและสมควร และคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

โครงสร้างของการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลมีโครงสร้างการบริหาร ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีประธานสภาและรอง ประธานสภาคนหนึ่งซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายอำเภอแต่งตั้ง ประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และมีเลขาธิการได้หนึ่งคนซึ่งเลือกมาจากสมาชิกสภาหรือปลัด อบต. โดยประธานสภาเป็นผู้แต่งตั้ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรง ซึ่งเมื่อได้นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งแล้ว นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้แต่งตั้งรองนายก องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนสองคน พร้อมทั้งแต่งตั้งเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ไม่ใช่สมาชิกหรือข้าราชการประจำจำนวนหนึ่งคน

อำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึง(ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้ดังนี้

1. ให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล
2. พิจารณาและให้ความเห็นชอบร่างข้อบังคับตำบล ร่างข้อบังคับ งบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
3. ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายและแผนพัฒนาตำบลตาม(1) และกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

อำนาจหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลตามกฎหมาย ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลและเลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบล
4. วางระเบียบเพื่อให้งานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย
5. รักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล
6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะหรือองค์ประกอบบางประการแตกต่างไปจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไป ความแตกต่างนี้สืบเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ เอง เช่น เป็นท้องถิ่นที่มีความเจริญทางเศรษฐกิจมาก เป็นท้องถิ่นที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น หรือเป็นท้องถิ่นที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก เป็นต้น โดยลักษณะเฉพาะของท้องถิ่นนั้นทำให้การใช้รูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วไปไม่เหมาะสม ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงต้องมีการคิดค้นหารูปแบบการ

จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว
 ดังกล่าวข้างต้นในกรณีของประเทศไทย มีองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษเพียง 2 รูปแบบ คือ
 เมืองพัทยา และ กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร ได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่น
 รูปแบบพิเศษด้วยเหตุที่เป็นเมืองหลวง เป็นศูนย์กลางทุกด้านและเป็นมหานครที่มีความสำคัญมาก
 ที่สุดในประเทศไทย ส่วนเมืองพัทยานีมีการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษด้วยเหตุที่
 เมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยว รวมทั้งเป็นการทดลองรูปแบบสภา - ผู้จัดการเมือง (City Manager)
 ในประเทศไทย ซึ่งสามารถแบ่งรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้ดังนี้

4. กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศมาตั้งแต่รัชสมัยของ
 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จนถึงปัจจุบัน ก่อนมีการเปลี่ยนแปลงการ
 ปกครองใน พ.ศ.2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น ใน
 รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าให้จัดการปกครองท้องที่ในเขต
 กรุงเทพมหานครเสียใหม่ให้เป็นมณฑลเทศาภิบาล เช่นเดียวกับหัวเมืองอื่นๆ กรุงเทพฯ จึงมีฐานะ
 เป็นมณฑลหนึ่งเรียกว่า “มณฑลกรุงเทพ” มีเมืองขึ้น 6 เมือง คือ 1. พระนคร 2. ธนบุรี
 3. ปทุมธานี 4. นครเขื่อนขันธ์ 5. สมุทรปราการ 6. นนทบุรี ต่อมาถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระ
 มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดเกล้าฯ ได้เปลี่ยนชื่อมณฑลกรุงเทพฯเป็นกรุงเทพมหานคร
 (ประจัน คะเนวัน. 2549 : 211 - 225)

การบริหารกรุงเทพมหานคร ในปัจจุบัน กรุงเทพมหานครเป็นเมืองใหญ่ เป็น
 ศูนย์กลางการบริหารราชการแผ่นดินและศูนย์กลางการค้าเงินธุรกิจของประเทศ มีฐานะเป็นมหา
 นคร (Metropolis) เป็นการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ โดยมีพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
 ราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 เป็นหลักในการบริหารโดยพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว เป็น
 เหตุให้ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 ไว้ ได้มีการ
 เปลี่ยนแปลงในรายละเอียดเท่านั้น

กรุงเทพมหานคร แบ่งท้องที่การปกครองออกเป็น “เขต” และแบ่งเขตออกเป็น
 “แขวง” อ้างถึงท้องที่อำเภอให้หมายถึง เขต อ้างถึงท้องที่ตำบลให้หมายถึง แขวง อ้างถึงในอำเภอ
 หรือหัวหน้าเขตให้หมายถึง ผู้อำนวยการเขต

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาณาเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ต้องกระทำโดย
 พระราชบัญญัติ การตั้ง ขุด หรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขต ต้องกระทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย
 ซึ่งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา การตั้ง ขุด หรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่แขวง ต้องกระทำโดย
 ประกาศของกรุงเทพมหานคร ซึ่งต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษา

แต่ละเขตมีสำนักงานเขต ซึ่งมีผู้อำนวยการเขต เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการภายในเขตและมีสภาเขตสภาหนึ่งเป็นองค์กรที่ประชุมของเขต

โครงสร้างของกรุงเทพมหานคร การจัดระเบียบราชการของกรุงเทพมหานคร เป็นลักษณะผสมผสานระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งการจัดโครงสร้างของกรุงเทพมหานคร

1. สภากรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครมีสภาซึ่งเป็นองค์กรนิติบัญญัติ เรียกว่า “สภากรุงเทพมหานคร” สภากรุงเทพมหานครประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครเป็นผู้เลือกตั้งจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง การกำหนดเขตเลือกตั้งให้ถือเกณฑ์ราษฎรหนึ่งแสนคนเป็นประมาณ โดยพยายามจัดให้แต่ละเขตมีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ต้องไม่เป็นการนำเอาพื้นที่ของเขตหนึ่งไปรวมกับเขตอื่นหรือนำเอาพื้นที่เพียงบางส่วนของแขวงหนึ่งไปรวมกับแขวงอื่น ในเขตเลือกตั้งหนึ่งมีสมาชิกกรุงเทพมหานครได้หนึ่งคน ถ้าเขตใดมีจำนวนราษฎรไม่พอที่จะจัดเป็นหนึ่งเขตเลือกตั้งก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครในเขตนั้นหนึ่งคน โดยไม่คำนึงถึงจำนวนราษฎรที่กำหนดไว้ประมาณหนึ่งแสนคน และให้ถือเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่งได้

อำนาจหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรทางนิติบัญญัติมีอำนาจหน้าที่ในการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการควบคุมการบริหารงานของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครมีสิทธิตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และโดยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนไม่น้อยกว่าสองในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็น ในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้สภายังมีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับจรรยาบรรณของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ข้อบังคับการประชุมเกี่ยวกับการเลือกและการปฏิบัติหน้าที่ของประธานสภากรุงเทพมหานคร รองประธานสภากรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญของสภากรุงเทพมหานคร วิธีการประชุม การเสนอและการพิจารณาข้อบัญญัติ การเสนอญัตติการปรึกษา การอภิปราย การลงมติ การตั้งกระทู้ถาม การเปิดอภิปรายทั่วไป การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย และกิจการอื่นอันเป็นหน้าที่ของสภากรุงเทพมหานคร ห้ามมิให้สภากรุงเทพมหานครประชุมปรึกษาหารือในเรื่องนอกเหนืออำนาจหน้าที่

2. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารของกรุงเทพมหานคร ซึ่งราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเลือกตั้งขึ้น โดยวิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ และอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ต้องจัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่ภายในหกสิบวันนับแต่วันสิ้นสุดวาระ ถ้าตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครว่างลงโดยเหตุอื่น ต้องทำการเลือกตั้งใหม่ภายในเก้าสิบวันและผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งโดยเริ่มนับวาระใหม่

3. เขตและสภาเขต ในแต่ละเขตเมืองคือ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตและสภาเขต ซึ่งสำนักงานเขตเป็นองค์กรบริหารของเขต มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานการปกครองท้องถิ่น การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การควบคุมดูแลโรงเรียนระดับศึกษา การดูแลและรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครหรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครตามที่ได้รับมอบหมาย ส่วนสภาเขตเป็นองค์กรที่ประชุมของเขต ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมาจากการเลือกตั้ง มีจำนวนอย่างน้อยเขตละเจ็ดคน ถ้าเขตใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนคนก็มีสมาชิกสภาเขตในเขตนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนคือจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนคน เศษของหนึ่งแสนถ้าถึงห้าหมื่นหรือกว่านั้นนับเป็นหนึ่งแสน การประชุมของสภาเขตต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

5. เมืองพัทยา

เมืองพัทยา คือ หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่จัดตั้งโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 โดยการขุดเลิกสุขาภิบาลนาเกลือ ซึ่งเจตนารมณ์ในการจัดตั้งเมืองพัทยาให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษของรัฐบาลสมัยนั้น ก็เพื่อทดลองนำเอาระบบการจัดการปกครองแบบผู้จัดการเมือง (City Manager) หรือที่เรียกกันว่ารูปแบบสภา ผู้จัดการ ที่เทศบาลหลายแห่งในประเทศสหรัฐอเมริกาใช้อยู่นำมาทดลองใช้ในประเทศไทย โดยหากเป็นไปตามระบบของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น จะต้องมี การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น (Local Council) และส่วนท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดหาว่าจ้างผู้ที่มีความเหมาะสมมาเป็นผู้จัดการเมือง กล่าวคือ สภาเป็นผู้ว่าจ้างผู้จัดการซึ่งจะอยู่ในวาระที่กำหนด เช่น 2 ปี หรือ 4 ปี รูปแบบนี้ผู้บริหารมาจากการว่าจ้าง เพื่อให้ได้ผู้บริหารมืออาชีพและปลอดจากการเมือง (ประชัน คณะวนิช, 2549 : 234 - 236)

โครงสร้างการบริหารเมืองพัทยา รูปแบบหรือโครงสร้างการบริหารเมืองพัทยา ประกอบด้วยสภาเมืองพัทยา ซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ตราข้อบัญญัติต่างๆ และนายกเมืองพัทยาซึ่งทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานและเจ้าหน้าที่ของเมืองพัทยา

ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา ได้กำหนดรูปแบบโครงสร้างภายในของเมืองพัทยานรูปแบบใหม่ ประกอบด้วย

1. สภาเมืองพัทยา ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา จำนวน 24 คน อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และให้สภาเมืองพัทยาลือเลือกสมาชิกเป็นประธานสภา 1 คน และรองประธานสภา 2 คน มีหน้าที่ดำเนินการประชุมและดำเนินกิจการอื่นให้เป็นไปตามข้อบังคับเมืองพัทยา (มาตรา 26-27) นอกจากนี้ ยังมีปลัดเมืองพัทยาให้ทำหน้าที่เลขานุการสภาเมืองพัทยา มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการ และการจัดประชุมและงานอื่นใดตามที่สภาเมืองพัทยามอบหมาย

2. นายกเมืองพัทยา สำหรับผู้บริหารเมืองพัทยาได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งใช้รูปแบบผู้จัดการเมืองกลายมาเป็นรูปแบบใหม่ที่คล้ายคลึงกับผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กล่าวคือนายกเมืองพัทยายะมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเมืองพัทยา โดยหลักเกณฑ์และวิธีการสมัครรับเลือกตั้งและการเลือกตั้งนายกเมืองพัทยา จะเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยนายกเมืองพัทยายะมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง และจะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินสองวาระไม่ได้ และสามารถแต่งตั้งรองนายกเมืองพัทยาเพื่อช่วยเหลือในการบริหารราชการเมืองพัทยาได้จำนวนไม่เกิน 4 คน

แนวคิดและหลักการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การกระจายอำนาจเป็นการถ่ายโอนอำนาจการตัดสินใจ ทรัพยากร และภารกิจ จากภาครัฐส่วนกลาง ให้แก่องค์กรอื่นใด ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐส่วนภูมิภาค องค์กรอิสระ องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน โดยเฉพาะภาคประชาชน ไปดำเนินการแทน ซึ่งการถ่ายโอนดังกล่าว อาจจะมีลักษณะเป็นการถ่ายโอนเฉพาะภารกิจ ซึ่งเป็นการแบ่งภารกิจ ให้แก่องค์กรที่ได้รับการกระจายอำนาจดำเนินการ หรือ เป็นการถ่ายโอนโดยยึดพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งเป็นการแบ่งพื้นที่เป็นหน่วยงานย่อยในการดำเนินการ ซึ่งแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสาระสำคัญ (สัมพันธุ์ เศษะอริกและคนอื่นๆ. 2546 : 1 ; อ้างถึงใน สำเร็จ รักษาวิวัฒนะ. 2551: 34 - 36) ดังนี้

1. การเป็นอิสระ ในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง

2. การบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตัดสินใจในกิจกรรมมากขึ้นเพียงแต่กำกับควบคุมดูแลให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิควิชาการ และตรวจสอบติดตามประเมินผล

3. การมีประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดการให้การบริการสาธารณะให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐาน มีความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพ

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 พุทธศักราช 2540 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่มีความชัดเจนในการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น โดยได้กำหนดในหมวดที่ 9 รวม 9 มาตรา ตั้งแต่มาตราที่ 282 ถึงมาตราที่ 290 สรุปได้ว่ารัฐจะต้องให้ความสำคัญอิสระแก่ท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น มีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ และมาตรา 334 ของรัฐธรรมนูญได้มีบทบังคับให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใน 2 ปี ต่อมาในสมัยรัฐบาลของ นายชวน หลีกภัย ได้ออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น มีสาระสำคัญในการกำหนดอำนาจหน้าที่การจัดระบบบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง และตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและแผนปฏิบัติการ เพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาให้แล้วเสร็จภายใน 1 ปี หรือภายในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2544

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 18 พุทธศักราช 2550 ได้กำหนด บทบัญญัติในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน ดังที่กำหนดในหมวดที่ 5 และหมวดที่ 14 ตามมาตรา 78 มาตรา 281 มาตรา 282 มาตรา 283 สรุปได้คือรัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึ่งตนเอง และตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่น ให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้

เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจน สอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะและที่สำคัญตามมาตรา 283 ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจเพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ

ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 – 2547) จะเป็นช่วงของการปรับปรุงระบบการบริหารภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลังจากการถ่ายโอน ในช่วง 4 ปี แรกสิ้นสุดลง ต่อไปเป็นช่วงปี (พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2553) จะเป็นช่วงเปลี่ยนการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะต้องเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะทำให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีขึ้น และทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส หลังจากปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนจะมีบทบาทในการตรวจสอบ การตัดสินใจ การกำกับดูแล ตลอดจนการสนับสนุน การดำเนินกิจกรรมขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ และการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดขั้นตอนวิธีการดำเนินงานและระยะเวลาใน ไว้ดังนี้

1. ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4 – 10 ปี
 2. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ.2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในไม่เกินปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35
 3. การจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะให้จัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 4. จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ
 5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ
- สรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยราชการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของรัฐบาลในการพัฒนาบริหารราชการแผ่นดินแทนรัฐบาลกลางตามอำนาจหน้าที่ และตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและพัฒนาท้องถิ่น

ความหมายของการวางแผน

การวางแผนคือการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต และตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กร ได้ตั้งไว้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 3) มินกิววิชาการ ได้ให้ความหมายของการวางแผน ดังนี้ สุรัสวดี ราชกุลชัย (2546 : 110) กล่าวถึงการวางแผนว่า เป็นกระบวนการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการ อันประกอบด้วยลักษณะงานที่เกี่ยวกับการกิจขององค์กร และวัตถุประสงค์ขององค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาว การเลือกยุทธวิธีให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และการตัดสินใจ จัดสรรทรัพยากรทางการบริหาร ให้เหมาะสม

ประชุม รอดประเสริฐ (2539 : 89) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกิจกรรมหรืองานที่ต้องจำแนกวัตถุประสงค์ นโยบาย และวิธีการปฏิบัติที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางสำหรับให้

ดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งมีองค์ประกอบด้วยเรื่องเกี่ยวกับอนาคตเป็นการกระทำและวิธีการกระทำที่ต่อเนื่องกันไปจนสำเร็จตามเป้าหมาย

คูนท์ คอนเนล และเวลริช (Koontz , Donnell & Wehrich. 1984 : 21 ; อ้างถึงใน พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน. 2549 : 22) การวางแผนเป็นการพิจารณาและกำหนดแนวทางปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่ปรารถนาเปรียบเสมือนเป็นสะพานเชื่อม โยงระหว่างปัจจุบันและอนาคต การคาดการณ์สิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น ฉะนั้นการวางแผนจึงเป็นกระบวนการทางสติปัญญาที่พิจารณากำหนดแนวทางปฏิบัติงานมีรากฐานการตัดสินใจตามวัตถุประสงค์ ความรู้และการคาดคะเนอย่างใช้ดุลพินิจ

ความสำคัญของการวางแผน (Significance of Planning)

การวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าเพื่อลดความไม่แน่นอนและความยุ่งยากซับซ้อนที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการวางแผนมีความสำคัญต่อองค์การ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 4-7) ดังนี้

1. เป็นการลดความไม่แน่นอนและปัญหาความยุ่งยากซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นการจัดโอกาสทางการจัดการให้ผู้วางแผนมีสายตากว้างไกล มองเหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยี ปัญหา ความต้องการของประชาชนในสังคมนั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์การ ดังนั้น องค์การจึงจำเป็นต้องเตรียมตัวและเผชิญกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการผันผวนของสิ่งแวดล้อมอัน ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เป็นต้น
2. ทำให้เกิดการยอมรับแนวความคิดใหม่ ๆ เข้ามาในองค์การ ทั้งนี้เนื่องจากปรัชญาของการวางแผนยึดถือและยอมรับเรื่องการเปลี่ยนแปลง ไม่มีสิ่งใดอยู่อย่างนิรันดรจึงทำให้มีการยอมรับแนวคิดเชิงระบบเข้ามาในองค์การยุคปัจจุบัน
3. ทำให้การดำเนินงานขององค์การบรรลุถึงเป้าหมายที่ปรารถนาทั้งนี้เพราะการวางแผนเป็นงานที่ต้องกระทำเป็นจุดเริ่มแรกของทุกฝ่ายในองค์การ ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันการดำเนินการเป็นไปด้วยความมั่นคงและมีความเจริญเติบโต
4. เป็นการลดความสูญเปล่าของหน่วยงานที่ซ้ำซ้อนเพราะการวางแผนทำให้มองเห็นภาพรวมขององค์การที่ชัดเจนและเป็นการอำนวยความสะดวกในการจัดระเบียบขององค์การให้มีความเหมาะสมกับลักษณะงานมากขึ้น เป็นการจำแนกงานแต่ละแผนกไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน
5. ทำให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงานเนื่องจากการวางแผนเป็นการกระทำโดยอาศัยทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยต่าง ๆ มาเป็นตัวกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในอนาคตอย่างเหมาะสมกับสภาพองค์กรที่ดำเนินงานอยู่

กล่าวโดยสรุป ไม่มีองค์การใดที่ประสบความสำเร็จได้ โดยปราศจากการวางแผน ดังนั้นการวางแผนจึงเป็นภารกิจแรกที่มีความสำคัญของกระบวนการจัดการที่ดี

ประโยชน์ของการวางแผน

การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การ การวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต และตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการวางแผนที่ดีย่อมเกิดประโยชน์ต่อองค์การ ดังต่อ(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 8) ไปนี้

1. บรรลุจุดมุ่งหมาย (Attainment of Objectives) การวางแผนทุกครั้งจะมีจุดปลายทาง เพื่อให้้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายปลายทางที่กำหนดให้ การกำหนดจุดมุ่งหมายจึงเป็นงานขั้นแรกของการวางแผน ถ้าจุดมุ่งหมายที่กำหนดมีความแจ่มชัดก็จะช่วยให้การบริหารแผนมีทิศทางมุ่งตรงไปยังจุดหมายที่กำหนดไว้อย่างสะดวกและเกิดผลดี

2. ประหยัด (Economical Operation) การวางแผนเกี่ยวข้องกับการใช้สติปัญญาเพื่อคิดวิธีการให้้องค์การบรรลุถึงประสิทธิภาพ เป็นการให้งานในฝ่ายต่างๆ มีการประสานงานกันดี กิจกรรมที่ดำเนินมีความต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดความเป็นระเบียบในงานต่างๆ ที่ทำซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ อย่างคุ้มค่านับว่าเป็นการลดต้นทุนที่ดี ก่อให้เกิดการประหยัดแก่องค์การ

3. ลดความไม่แน่นอน (Reduction of Uncertainty) การวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคตล่วงหน้า ลดความไม่แน่นอนได้ การวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการวิเคราะห์พื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ปรากฏขึ้นแล้ว ทำการคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตและได้หาแนวทางพิจารณาป้องกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไว้แล้ว

4. เป็นเกณฑ์ในการควบคุม (Basic of Control) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหาร ได้กำหนดหน้าที่การควบคุม เพราะการวางแผนและการควบคุมเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออกเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการคู่กันอาศัยซึ่งกันและกัน ทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีระบบ

5. ส่งเสริมให้เกิดแนวคิดใหม่และการสร้างสรรค์ (Encouragement of Innovation and Creativity) การวางแผนเป็นพื้นฐานการตัดสินใจ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้เกิดแนวคิดใหม่ ๆ เป็นการแก้ปัญหาและตัดสินใจทำให้เกิดแนวคิดใหม่ในการแก้ปัญหาและนำมาใช้ประโยชน์แก่องค์การ และยังเป็นการสร้างทัศนคติการมองอนาคตระหว่างคณะผู้บริหาร

6. พัฒนาการแรงจูงใจ (Improving Motivation) ระบบการวางแผนที่ดีจะเป็นเครื่องมือชี้ให้เห็นถึงความร่วมแรงร่วมใจในการทำงานของผู้บริหาร และยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น

ในกลุ่มคนงานด้วย นอกจากนี้การวางแผนยังเป็นเครื่องมือฝึกและพัฒนาแรงงูใจที่ดีสำหรับผู้บริหารในอนาคต

7. พัฒนาการแข่งขัน (Improvement of Competitive Strength) การวางแผนที่ดีนำมาซึ่งการแข่งขันที่ต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่ดีด้วย เฉพาะจึงต้องมีการพัฒนาการแข่งขันของตนให้สามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นๆ ได้ ซึ่งการวางแผนที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้องค์กรมีการพัฒนามากกว่าองค์กรที่ไม่มีการวางแผนหรือมีการวางแผนแต่ขาดประสิทธิภาพ

8. ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี (Better Coordination) เป็นการดำเนินการร่วมกันตามแผนงานที่ดี ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรและเกิดการประสานงานที่ดี จึงเป็นการหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อนในงานแต่ละฝ่ายขององค์กร

หลักการพื้นฐานในการวางแผน

การวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต และตัดสินใจเลือกแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยผ่านกระบวนการคิดก่อนทำ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการวางแผนประกอบด้วยหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 9-10) คือ

1. การวางแผนจะต้องสนับสนุนเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร (Contribution to Purpose and Objectives) ในการวางแผน ผู้วางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนทุกแผนที่กำหนดขึ้นนั้น จะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรสัมฤทธิ์ผล หลักการนี้เกิดขึ้นจากธรรมชาติขององค์กรธุรกิจต่างๆ ที่จัดขึ้นเพื่อให้วัตถุประสงค์ของกลุ่มบุคคลที่ร่วมกันในองค์กรบรรลุตามเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกอย่างจริงจัง

2. การวางแผนเป็นงานอันดับแรกของกระบวนการจัดการ (Primary Step of Management Process) ซึ่งกระบวนการจัดการประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การสั่งการ (Leading) การควบคุม (Controlling) การวางแผนเป็นงานเริ่มต้นก่อนขั้นตอนอื่น ทั้งนี้เพราะการวางแผนจะเป็นตัวสนับสนุนให้งานด้านอื่นๆ ดำเนินไปด้วยความสอดคล้อง

3. การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) การวางแผนเป็นงานของผู้บริหารทุกระดับที่จะต้องทำแล้วแต่ขอบเขตของอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จฉะนั้นการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4. ประสิทธิภาพของแผนงาน (Efficiency of Planning) ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาการจากการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่ดี สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์กร

หลักการพื้นฐาน 4 ประการนี้ นับว่ามีส่วนสำคัญในการปูพื้นฐานของความคิดในด้านการวางแผนให้องค์การประสบความสำเร็จก้าวหน้า

ลำดับขั้นในกระบวนการวางแผน

การดำเนินงานใด ๆ ก็ตามควรจะมีลำดับขั้น และขั้นตอนทั้งนี้เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ การวางแผนก็เช่นกันจำเป็นต้องทำต่อเนื่องเป็นกระบวนการลำดับขั้นในการวางแผนประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 11) ไปนี้

1. การกำหนดวัตถุประสงค์เป็นงานต้นฉบับแรกที่นักวางแผนจะดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อให้รู้ทิศทางที่จะก้าวเดินต่อไปข้างหน้า เพราะการวางแผนเป็นเรื่องของอนาคตซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และเป็นพื้นฐานที่จะเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ในองค์กร สิ่งสำคัญที่จะต้องตระหนักในการวางแผนคือแผนที่วางจะต้องมีความชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกในองค์กรเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงานและมีการประสานงานกัน

2. พัฒนาข้อตกลงที่เป็นตัวกำหนดขอบเขตในการผู้วางแผนจะต้องกำหนดข้อตกลงต่างๆ ที่จะป็นขอบเขตในการวางแผน เพื่อสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคตได้ถูกต้องใกล้เคียง การกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นจะนำมาเป็นพื้นฐานในการวางแผน ขอบเขตและข้อตกลงต่างๆ ที่เป็นผลมาจากข้อมูลและปัจจัยภายนอก เช่น เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองความรู้สึกรักของประชาชน นอกจากปัจจัยภายนอกแล้ว การวางแผนจะต้องตระหนักถึงข้อมูลและปัจจัยภายในองค์กรด้วย จึงจะทำให้ข้อมูลตกลงที่กำหนดขึ้นมาจากข้อมูลรอบด้านอันเป็นผลทำให้ข้อมูลที่นำมาใช้เป็นกรอบในการวางแผนมีความเชื่อถือได้มากขึ้น

3. พิจารณาข้อจำกัดต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในการวางแผน ข้อจำกัดต่างๆ มักเกิดขึ้นเสมอในการทำงานใดๆ ฉะนั้นถ้าผู้วางแผนได้มีการพิจารณาและคำนึงสิ่งเหล่านี้แล้วก็จะสามารถขจัดข้อจำกัดต่างๆ ให้เหลือน้อยลง สิ่งที่ควรนำมาพิจารณาค่าการณ์ในการวางแผนได้แก่ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพทางการเงิน ตลอดจนบุคลากรต่างๆ ในองค์กร เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีน้ำหนักสำคัญในการกำหนดแผนงานที่จะดำเนินการต่อไป

4. พัฒนาทางเลือก ในการวางแผนผู้วางแผนควรได้แสวงหาทางเลือกต่างๆ ที่จะป็นแนวทางในการดำเนินการตามแผนนั้น เพราะบางครั้งการดำเนินการตามแผนหนึ่งๆ ไม่ใช่มี

แนวทางปฏิบัติแนวเดียวที่จะบรรลุความสำเร็จของแผนนั้น แต่อาจมีแนวปฏิบัติหลาย ๆ แนวที่สามารถไปถึงวัตถุประสงค์ของแผนนั้นได้เช่นกัน ฉะนั้นผู้วางแผนจำเป็นต้องคิดถึงแนวทางต่าง ๆ หลายๆ แนวมากำหนดกิจกรรมในการวางแผน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการพัฒนาความคิดของผู้วางแผนให้มีความหลากหลายตามข้อมูลต่าง ๆ

5. ประเมินทางเลือก การประเมินทางเลือกนี้ต้องการหลังจากได้มีการพัฒนาทางเลือกต่าง ๆ แล้วผู้วางแผนจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยต่างๆ ของทางเลือกแต่ละแนวประกอบว่าจะเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่ทางเลือกเหล่านี้จะทำให้องค์การดำเนินไปได้แล้วจึงตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เป็นไปได้สูงสุด สิ่งที่เป็นข้อคิดเห็นสำหรับผู้วางแผนในการประเมินทางเลือกสองแนวทางหรือมากกว่า และนำทางเลือกที่เลือกแล้วมาหลอมรวมกันเพื่อเป็นแผนที่เป็นไปได้มากที่สุดในการปฏิบัติ

6. เปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ผู้วางแผนต้องทำการเปลี่ยนแปลงแผนสู่การปฏิบัติซึ่งจะออกมาในรูปการกำหนดเป็นนโยบาย ตารางการทำงาน และงบประมาณ การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่กล่าวนี้จะช่วยเป็นแนวทางในการดำเนินการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น

ลักษณะของแผนที่ดี

การวางแผนจะต้องตระหนักถึงความสำคัญว่าเป้าหมายของแผนที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องเกื้อหนุนและอำนวยความสะดวกให้เป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การสัมฤทธิ์ผล ดังนั้นแผนที่ดีควรมีลักษณะ(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 12) ดังนี้

1. แผนควรมีลักษณะชี้เฉพาะมากกว่าจะมีลักษณะกว้างหรือกล่าวทั่วไป การชี้เฉพาะถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะก่อให้เกิดความชัดเจน และ โอกาสที่จะเกิดความเข้าใจผิดหรือนำไปใช้ผิด ๆ นั้นน้อยมาก ฉะนั้นการจัดทำแผนจะต้องมีลักษณะเฉพาะเพื่อให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างถูกต้อง

2. แผนควรจำแนกตามความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วสิ่งที่ยังไม่รู้ให้ชัดเจน เนื่องจาก การวางแผนเป็นการคาดการณ์เหตุการณ์ต่างๆ ในอนาคต ดังนั้น การจำแนกตามความแตกต่างระหว่างสิ่งที่รู้แล้วสิ่งที่ยังไม่รู้ให้รอบคอบ

3. แผนควรมีการเชื่อมโยงอย่างเป็นเหตุผลและสามารถนำไปปฏิบัติ ผู้วางแผนจะต้องใช้การคิด วิเคราะห์ การคิดวิจารณ์อย่างเป็นฐานในการพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลและตัดสินใจเลือกแนวทางดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้

4. แผนจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับพัฒนาได้ แผนที่นำมาใช้ต้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ การเปลี่ยนแปลง ดังนั้น แผนที่ดีจะต้องมีลักษณะยืดหยุ่นและสามารถปรับใช้กับสถานการณ์ที่แปรเปลี่ยนไป

5. แผนจะต้องได้รับการยอมรับจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากการยอมรับจะนำมาซึ่งความตั้งใจและความร่วมมือเป็นอย่างดีในการนำแผนไปปฏิบัติ

ประเภทของแผน

การวางแผนเป็นหน้าที่ของผู้บริหารทุกคน (Pervasiveness of Planning) ทั้งนี้เพราะผู้บริหารในระดับที่ต่างกันต่างก็มีความรับผิดชอบควบคุมให้งานที่ตนกระทำอยู่ให้ประสบความสำเร็จ ฉะนั้นสามารถจำแนกประเภทของแผน ตามลักษณะแนวคิดพื้นฐาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 :13-15) ได้ดังนี้

1. จำแนกตามระดับการจัดการ

1.1 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นการวางแผนระยะยาวขององค์กร ระยะเวลา 5 ปีขึ้นไป กำหนดเป้าหมายและกลยุทธ์ เป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูง

1.2 การวางแผนบริหาร (Tactical Planning) หรือการวางแผนบริหาร (Administrative Planning) เป็นแผนระยะปานกลาง 1-5 ปี เป็นหน้าที่ของผู้บริหารระดับกลางมีหน้าที่กำหนดกรอบ ทิศทางสำหรับแผนปฏิบัติการ (Operation Plans)

1.3 การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) เป็นระยะสั้น 1 ปี ใช้ในการปฏิบัติงานประจำวัน (Day-to-Day Operation)

2. จำแนกตามหน้าที่ทางธุรกิจ

2.1 การวางแผนด้านการตลาด (Marketing Planning) เกี่ยวกับการตลาด เช่น กำหนดราคาสินค้า ส่งเสริมการขาย

2.2 การวางแผนด้านการผลิต (Production Planning) เกี่ยวกับการผลิต เช่น กระบวนการผลิต ปริมาณการผลิต

2.3 การวางแผนด้านการเงิน (Financial Planning) เกี่ยวกับการเงิน การลงทุน การจัดหาทุน

2.4 การวางแผนด้านบุคลากร (Personnel Planning) เกี่ยวกับการวางแผนด้านอัตรา กำลังคน การฝึกอบรม ค่าจ้าง

2.5 การวางแผนด้านอื่น ๆ (Any Other Major Planning) ด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์กร

3. จำแนกตามลักษณะการปฏิบัติงาน

3.1 การวางแผนใช้ประจำ (Standard Planning) ใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นประจำ งานประจำ การทำงานของพนักงานเป็นประจำ

3.2 การวางแผนที่ใช้เฉพาะครั้ง (Single Planning) เป็นแผนเสริมข้อแรก เพราะอาจเกิดปัญหาหรือสถานการณ์ในการปฏิบัติได้ ใช้ได้ครั้งเดียวและจะไม่นำมาใช้อีก เช่น แผนงานโครงการ งบประมาณ เป็นต้น ช่วยลดความเสี่ยง

4. จำแนกตามระยะเวลา

4.1 การวางแผนระยะยาว (Long – Range Planning) เป็นการวางแผนที่กำหนดระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

4.2 การวางแผนระยะปานกลาง (Medium – Range Planning) เป็นการวางแผนที่มีระยะเวลาดำเนินการระหว่าง 3 ถึง 5 ปี

4.3 การวางแผนระยะสั้น (Short - Range Planning) มีระยะเวลาที่กำหนดไว้ระหว่าง 1 ถึง 3 ปี การวางแผนระยะสั้นเป็นการกำหนดกิจกรรมช่วยสั้นๆ เพื่อให้วัตถุประสงค์ในแผนระยะยาวประสบความสำเร็จ แผนระยะสั้นจะต้องมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับแผนระยะยาว องค์การจึงจะดำเนินการไปถึงจุดมุ่งหมายปลายทางอย่างราบรื่น

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการวางแผนตามระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว อาจไม่ได้กำหนดเวลาที่กล่าวในตอนต้น เพราะสภาพขององค์การในยุคปัจจุบันต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและระหว่างประเทศ

5. จำแนกตามลักษณะคุณค่าการใช้งาน การวางแผนกายภาพ (Physical Planning) เป็นการวางแผนด้านทำเลที่ตั้ง การใช้ประโยชน์ที่ดิน และการจัดหาเครื่องมือต่างๆ ที่เอื้อต่อการพัฒนาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

6. การจำแนกตามขอบข่ายลักษณะของแผน แบ่งออก 7 ประเภท คือ วัตถุประสงค์ นโยบาย วิธีปฏิบัติงาน วิธีการ มาตรฐาน งบประมาณ และแผนงาน

ข้อจำกัดในการวางแผน

ในการวางแผนนั้นผู้วางแผนจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการวางแผน ซึ่งสามารถพิจารณาการจากการบรรลุวัตถุประสงค์ด้วยการลงทุนอย่างประหยัดและคุ้มค่า เช่น การใช้เวลา เงิน เครื่องมือ แรงงาน และการบริหารที่สร้างความพึงพอใจให้แก่สมาชิกในองค์กร เช่นเดียวกันการวางแผนก็มีข้อจำกัดดังนี้

1. ขาดข้อมูลที่เชื่อถือได้ ในการวางแผนจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ เพื่อนำมาพิจารณา กำหนดจุดมุ่งหมาย ดังนั้น ถ้าข้อมูลที่นำมาใช้ไม่เพียงพอและมาจากแหล่งที่เชื่อถือไม่ได้จะทำการวางแผนผิดพลาด

2. ผู้วางแผนจะต้องมีวิสัยทัศน์ นั่นคือผู้วางแผนจะต้องเป็นบุคคลที่มีความคิดริเริ่มมีความกระตือรือร้น เพื่อให้สามารถมองหามาตรการประเมินและติดตามอย่างเหมาะสมและเข้าใจดำเนินงานของแผนได้อย่างถูกต้อง

3. การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมาก เนื่องจากการวางแผนต้องมีการรวบรวมการวิเคราะห์ สารสนเทศ และการประเมินทางเลือกต่างๆ ดังนั้นในการวางแผนจึงต้องกำหนดงบประมาณและเวลาดำเนินการให้เพียงพอ

4. การดำเนินการภายในองค์กรที่เข้มงวดเกินไป จะเป็นอุปสรรคในการนำความคิดริเริ่มและแนวความคิดใหม่ๆ เข้ามาสู่องค์กร ดังนั้น ผู้วางแผนจำเป็นต้องมีการยืดหยุ่นในการดำเนินการในบางสถานการณ์

5. การต่อต้านการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรธุรกิจต่างๆ ทั่วโลกอาจนำไปสู่การต่อต้านจากกลุ่มคนงาน ทำให้กระบวนการวางแผนที่เกิดขึ้นขาดประสิทธิภาพ

6. ปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น การเกิดสงคราม การควบคุมของรัฐบาล หรือภัยธรรมชาติต่างๆ เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

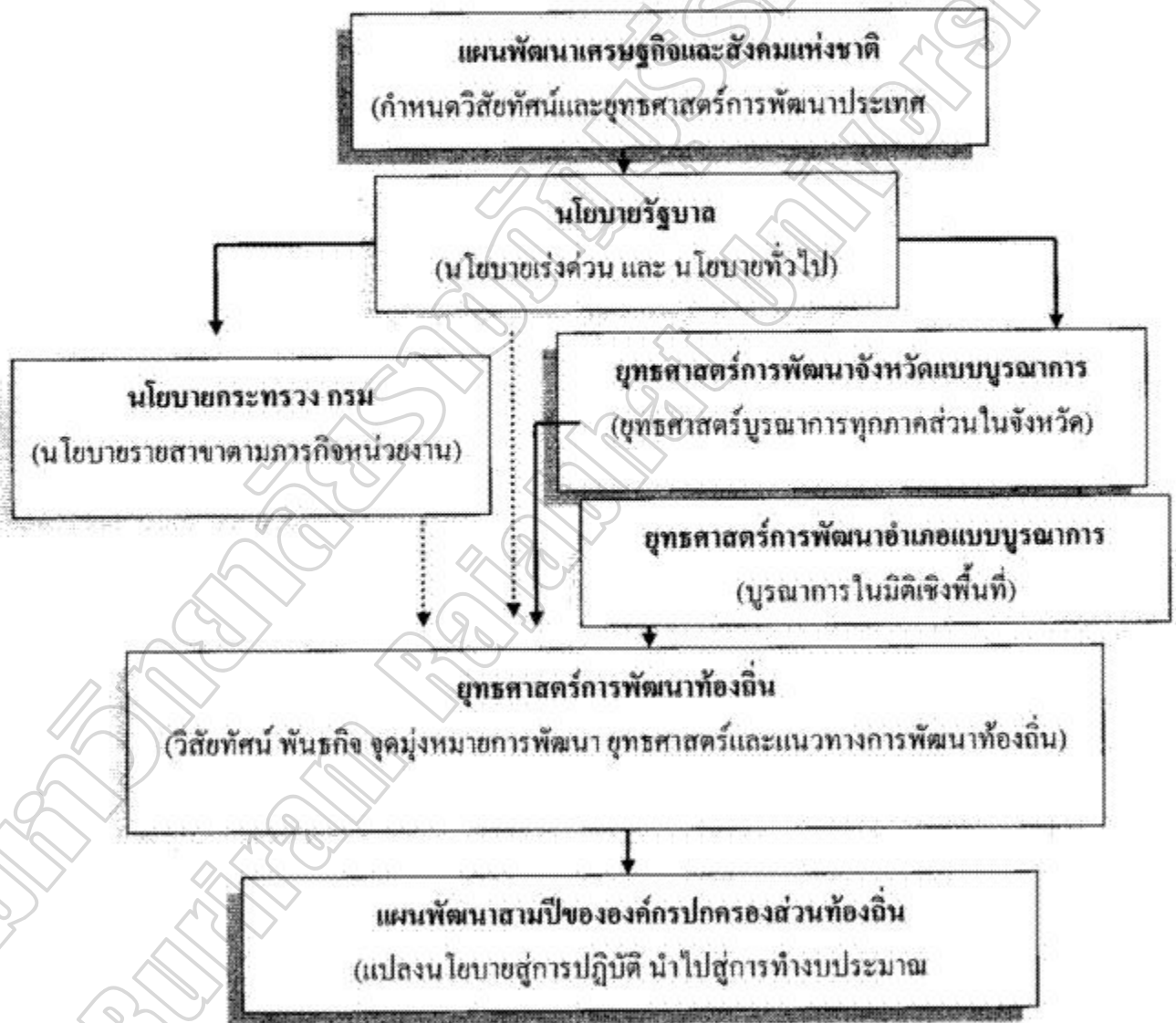
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 มาตรา 16 และมาตรา 17 บัญญัติให้เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองแล้วยังมีอำนาจหน้าที่ในการประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนดอีกด้วย

เนื่องจากการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครองการบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีความเป็นอิสระในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น และการดำเนินตามแผน ความเป็นอิสระนั้นไม่ได้หมายถึงความเป็นอิสระในฐานะเป็น “รัฐอิสระ” แต่เป็นการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะบางส่วนให้ และยังคงอยู่ในการกำกับดูแล หรือตรวจสอบโดยรัฐบาลและประชาคมอีกด้วย

ผู้เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องตระหนักว่าแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาระดับต่างๆ ได้แก่ แผนพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล แผนกระทรวง แผนกรม และรัฐวิสาหกิจ

ต่างๆ ซึ่งเป็นแผนระดับชาติ ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาจังหวัดในระดับจังหวัด ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาอำเภอและแผนพัฒนาอำเภอในระดับอำเภอ ซึ่งในการกำหนด ยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ ประชาคมจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย ดังภาพประกอบ 1

1. ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

ภาพประกอบ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่างๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น
ที่มา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2547 : 12)

ประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่น

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2546 กำหนดประเภทของแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้ 2 ประเภท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

“แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจและจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาอำเภอ

“แผนพัฒนาสามปี” หมายความว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ครอบคลุมระยะเวลาสามปีโดยมีการทบทวนเพื่อปรับปรุงเป็นประจำทุกปี

ซึ่งการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จะมีความเชื่อมโยงกับการจัดทำงบประมาณประจำปีอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำงบประมาณในระบบมุ่งเน้นผลงาน

สำหรับ “แผนปฏิบัติการ” ได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น พุทธศักราช 2546 นั้น มิใช่การจัดทำแผนพัฒนา แต่เป็นเอกสารที่รวบรวมแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละปีงบประมาณเพื่อให้ทราบกิจกรรมการพัฒนาในพื้นที่ที่ดำเนินการ

องค์กรในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดองค์กร ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไว้สรุปได้ดังนี้

1. คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ การผังเมือง ตลอดจนให้คำปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
2. คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่มีหน้าที่จัดทำร่างแผนพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นกำหนด
3. คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กำหนดกรอบทิศทางแนวทาง รวมทั้งประสานการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดให้สอดคล้องกับ

ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาจังหวัด อำเภอ ตรวจสอบวิเคราะห์และประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัด และให้ความเห็นชอบร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนาสามปีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด รวบรวมข้อมูลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการประสานแผน

คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่น อาจมอบอำนาจในการให้ความเห็นชอบร่างแผนพัฒนาฯ ให้คณะกรรมการประสานแผนระดับอำเภอ เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนได้ภายใต้การกำหนดกรอบนโยบายแนวทางการพัฒนาที่คณะกรรมการประสานแผนกำหนด

สำหรับองค์ประกอบขององค์กรในการจัดทำและประสานแผนพัฒนา (ยกเว้นคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนา) จะมีลักษณะ “ไตรภาคี” โดยมีองค์ประกอบจากตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตัวแทนของราชการบริหารส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจ และตัวแทนจากภาคประชาชน ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการประสานงานและบูรณาการรวมทั้งสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานท้องถิ่น

แนวคิดหลักในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากแนวคิดในการวางแผน และหลักการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวคิดในการจัดทำและประสานแผนพัฒนาอย่างน้อย 4 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 กระบวนการแก้ไขปัญหา เริ่มด้วยการตอบคำถามอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้ ปัญหาคืออะไร ปัญหามีสาเหตุมาจากอะไร จุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาคืออะไร และวิธีการหรือแนวทางแก้ปัญหาคืออะไร ในการตอบปัญหาที่ดี ต้องใช้ความสามารถในการคาดการณ์ และความรู้ทางวิชาการทั้งที่เป็นทฤษฎีและปริกษาจากผู้ ผู้มีประสบการณ์

แนวคิดที่ 2 กระบวนการและเนื้อหาของวิธีการ แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับกำหนดยุทธศาสตร์โครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมุ่งสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ โดยที่จะต้องตอบคำถามทั้ง 8 คำถาม คือ จะทำไปทำไม จะทำอะไร จะทำที่ไหน จะทำเมื่อไร จะทำโดยใคร จะทำเพื่อใคร จะทำอย่างไร และจะใช้จ่ายเท่าไร

แนวคิดที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ เป็นการมอบอนาคตที่ด้อยอาศัยความรู้ที่เกิดจากสัญชาตญาณ หรือการเรียนรู้จากประสบการณ์ องค์กรแห่งการเรียนรู้ หรือเรียนจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เรียนรู้จากผู้อื่น โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบจากบทเรียนแห่งความสำเร็จ (Benchmark) ของหน่วยงานอื่น รวมทั้งการศึกษาองค์ความรู้ งานวิจัยต่างๆ และการวิเคราะห์สถานการณ์ ซึ่งเป็นการประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก

แนวคิดที่ 4 การตัดสินใจ ต้องตัดสินใจด้วยการวิเคราะห์ข้อมูล และผสมผสาน
 หลักการตัดสินใจแบบมีเหตุผล กับหลักการตัดสินใจแบบเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ ต้องมุ่งการบรรลุ
 วัตถุประสงค์ของการพัฒนาและประ โยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

โดยสรุป การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ต้องปรับกระบวนการคิด โดยมุ่งเน้นผลที่จะเกิด
 (ผลลัพธ์) เป็นตัวตั้ง แล้วนำมาคิดหางานที่จะนำ (ผลผลิต) รวมทั้งวิธีการที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จ
 และมีประสิทธิภาพ (กระบวนการ) ซึ่งจะนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรการบริหารเพื่อ
 ดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคต
 โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ
 และนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546 // **การจัดทำแผน**
ยุทธศาสตร์การพัฒนา. //(ออนไลน์). ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2552 ค้นจาก Available:URL :
www.thailocaladmin.go.th/work/e-book./eb3)

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการ
 กำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องบรรลุและ
 แนวทางการบรรลุบนพื้นฐานของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ
 ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
 ด้วย

การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น
 อย่างยิ่ง ทั้งนี้เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนาที่มุ่ง ไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการให้
 เกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่ง
 ไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่
 มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนด
 ทิศทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุ
 และแนวทางในการที่จะทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้น

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดี จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและ
 การวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ดังนั้น ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงไม่ควรมองรอบด้านแต่เพียงเขตพื้นที่ การปกครองของตนเองเท่านั้น แต่ต้องมองให้กว้างออกไปครอบคลุมเขตพื้นที่อื่นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการรับมือกับสถานการณ์ หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากเขตพื้นที่เหล่านั้นอย่างรู้เท่าทันจนทำให้สามารถใช้ ประโยชน์จากสถานการณ์ได้อย่างเต็มที่หรือหาหนทาง ในการป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้

ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ไว้ ซึ่งประกอบด้วย 8 ขั้นตอนด้วยกัน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2547 : 17-32) คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนของ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2546 กำหนดให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่น ไว้แต่ไม่ได้กำหนดห้วงระยะเวลาของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาว่าเป็นแผนระยะกี่ปี ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงสามารถที่จะพิจารณาว่าจะทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของตน สำหรับช่วงระยะเวลาเท่าใด ขึ้นอยู่กับแนวคิดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าคิด ไปข้างหน้า (Forward Thinking) ไปในอนาคตยาวนานเพียงใด ประกาศกับข้อมูล ปัญหาที่ต้องการการแก้ไข ทั้งนี้อาจจะกำหนดให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีระยะเวลา กรอบกลุ่มช่วง 5 ปี เพื่อให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นกรอบนโยบายก็ได้

ในขั้นตอนนี้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องพบผู้บริหาร ท้องถิ่นเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ แนวทางและขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาแล้วจัดทำโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอ ผ่านปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติ ใน โครงการดังกล่าวแล้วแจ้งผู้ที่ เกี่ยวข้องเพื่อทราบเพื่อดำเนินการตามห้วงเวลาและขั้นตอนที่กำหนดต่อไป

ในกรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมอบหมายให้หน่วยงานหรือบุคคลภายนอก จัดทำหรือร่วมจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ขอให้กำหนดไว้ใน โครงการดังกล่าว ด้วยเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมีการรวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลข่าวสารให้ครบถ้วนทันสมัย ซึ่งได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นในการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ฯลฯ โดยข้อมูลควรแสดงแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไป แสดงค่าเฉลี่ยร้อยละ และการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการให้ความเห็นซึ่งข้อมูลที่ควรจัดทำได้แก่ ข้อมูลประชากร อาชีพและรายได้ สุขภาพ การศึกษา ทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์ การลงทุน อุตสาหกรรม และข้อมูลงบประมาณ เป็นต้น

2. การรวบรวมปัญหาสำคัญของท้องถิ่น ข้อมูลปัญหาสำคัญของท้องถิ่น จะช่วยในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหา ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรรวบรวมปัญหาที่สำคัญไว้ ให้นำแผนชุมชน มาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการวางแผนขององค์กรของภาครัฐ เรื่องที่ยากและสลับซับซ้อนคือการวิเคราะห์ปัญหาและเลือกปัญหาที่เหมาะสมเพื่อนำมากำหนดยุทธศาสตร์ในการตอบสนองปัญหา ความต้องการของสาธารณชนและเพื่อความรอบคอบในการพิจารณาปัญหาสาธารณะ องค์กรสหประชาชาติได้ให้หลักคิดว่าด้วย “การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา” โดยใช้วิธีการมาตการจัดลำดับ (Rating Scales) ซึ่งมีเกณฑ์ที่จะใช้สำหรับการจัดลำดับความสำคัญ รวม 5 เกณฑ์ ประกอบด้วย ขนาดของกลุ่มคนที่ได้รับประโยชน์ความร้ายแรงและเร่งด่วนของปัญหา ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตการยอมรับร่วมกันของชุมชน และความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา/การดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน

เป็นการประเมินโดยวิเคราะห์โอกาส และภาวะคุกคามหรือข้อจำกัด อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ของท้องถิ่นรวมทั้งการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็งของท้องถิ่น อันเป็นสภาวะแวดล้อมภายในท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดเป็นการประเมินสถานภาพของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยเป็นการตอบคำถามว่า “ปัจจุบันท้องถิ่นมีสถานภาพการพัฒนาอยู่จุดไหน” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดการดำเนินงานในอนาคตต่อไป ทั้งนี้ โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis การพิจารณาถึงปัจจัยภายใน ได้แก่ จุดแข็ง (Strength - S) จุดอ่อน (Weak - W) และปัจจัยภายนอกได้แก่โอกาส (Opportunity - O) และอุปสรรค (Threat - T) เป็นเครื่องมือ

ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา คือ

1. ด้านการบริหาร ได้แก่ การแบ่งส่วนราชการ การวางแผน การประสานงาน การมอบอำนาจ การกำกับดูแล เป็นต้น
2. ระเบียบ กฎหมาย

3. บุคลากร ได้แก่ อัตรากำลัง คุณภาพ วิชาชีพ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ทักษะ เป็นต้น
4. งบประมาณรวมทั้งความช่วยเหลือต่างๆ
5. ระบบฐานข้อมูล
6. การประสานงาน/การอำนวยความสะดวก/ความร่วมมือจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
7. ทรัพยากร เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน

การวิเคราะห์จุดแข็ง เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่ามีส่วนดี ความเข้มแข็ง ความสามารถ ศักยภาพ ส่วนที่ส่งเสริมความสำเร็จซึ่งจะพิจารณาในด้านต่างๆ

การวิเคราะห์จุดอ่อน เป็นการพิจารณาปัจจัยภายในหน่วยงานว่ามีส่วนเสีย ความอ่อนแอ ข้อจำกัด ความไม่พร้อม ซึ่งจะพิจารณาในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์จุดแข็ง

ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านต่างๆ ที่ต้องนำมาพิจารณา คือ

1. ด้านการเมือง รวมถึง ระดับความขัดแย้ง และกลุ่มผลประโยชน์
2. ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เศรษฐกิจรวมในเขตพื้นที่ (เช่น ผลผลิต รายได้ รายจ่าย การออม การลงทุน การใช้ที่ดิน แรงงาน) การเกษตรกรรม การพาณิชย์กรรม การคลัง
3. ด้านสังคม
4. นโยบายรัฐบาล/กฎหมาย
5. เทคโนโลยี

การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1. การค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ต้องเป็นการระดมความเห็นจากกลุ่มคนที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างถูกต้อง แท้จริง
2. เมื่อมีการระดมความเห็นแล้ว ต้องนำมาจัดหมวดหมู่ของประเด็นต่างๆ หากมีข้อขัดแย้งหรือความไม่ชัดเจนในประเด็น ความเห็นใดต้องบันทึกไว้เพื่อหาข้อมูลเพื่อเติม ต้องไม่ใช่วิธีการตัดสินใจเพื่อเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งในทันทีเพราะจะทำให้มีการเผชิญหน้ากัน
3. เพื่อเป็นการคัดเลือกประเด็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ที่มีการนำเสนออย่างหลากหลาย จึงต้องให้ที่ประชุมพิจารณาให้น้ำหนักคะแนน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย โดยอาจมีการให้น้ำหนักค่าคะแนนเป็น 4 ระดับในแต่ละด้านดังนี้

ด้าน	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี
จุดแข็ง	3	2	1	0
จุดอ่อน	-3	-2	-1	0
โอกาส	3	2	1	0
อุปสรรค/ข้อจำกัด	-3	-2	-1	0

เมื่อมีการจัดลำดับของประเด็นในแต่ละด้านแล้ว จะดึงประเด็นสำคัญมาพิจารณาต่อไปทั้งนี้อาจดึงประเด็นสำคัญมาเพียงด้านละ 7 - 10 ประเด็น

4. นำประเด็นมาเข้าตารางวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางการตัดสินใจ ในการวิเคราะห์ SWOT เชิงยุทธศาสตร์นั้น หน่วยหรือขอบเขตในการวิเคราะห์ให้พิจารณาจากเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งต่างๆ ที่เป็นประเด็นที่ปรากฏหรือมีอยู่ในเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะถือว่าเป็นปัจจัยภายในที่ใช้ในการวิเคราะห์ ส่วนประเด็นที่ปรากฏมีอยู่ที่อยู่นอกเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก

ส่วนการวิเคราะห์ SWOT เชิงโครงการ/ กิจกรรม หน่วย หรือขอบเขตในการวิเคราะห์จะใช้หน่วยการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ดังนั้น สิ่งที่เป็นทรัพยากรในการบริหาร และองค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น สภาพท้องถิ่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่ซึ่งอยู่ในขอบเขตที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถควบคุม กำกับดูแลได้จะถือว่าเป็นปัจจัยในส่วนสิ่งที่ปรากฏหรือมีอยู่แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถควบคุม กำกับดูแลได้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะอยู่ภายในหรือภายนอกเขตการปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ตาม ถือว่าเป็นปัจจัยภายนอก

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

1. การกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ (Vision) หมายถึง เป็นถ้อยแถลงที่ระบุถึงสภาพการณ์ในอุดมการณ์ในอุดมคติซึ่งเป็น "จุดหมาย" ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เพราะเราเชื่อว่าหากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วจะส่งผลให้เกิดคุณค่าหรือค่านิยมบางประการที่เรายึดถือ เช่น คุณภาพชีวิตของประชาชนการเติบโตทางเศรษฐกิจ และการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกัน เป็นต้น วิสัยทัศน์เป็นผลรวมของการสรุปทบทวนจากอดีต พิจารณาปัจจุบัน และมุ่งหวัง

ถึงอนาคตข้างหน้าโดยที่การสรุปบทเรียนจากอดีตหมายถึงการพิจารณาว่าในอดีตที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเรามีข้อเด่น ข้อด้อยอะไรบ้าง โดยประเมินจากภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนการพิจารณาปัจจุบันนั้น คือ การพิจารณาว่าในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเราเป็นแบบใด คำว่า “แบบใด” ในที่นี้หมายถึง “บทบาทหน้าที่” ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีป และไปไกลถึงระดับโลกก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่า คณะจัดทำแผนตระหนักถึงความสัมพันธ์และความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคนอย่างเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่ใด การกำหนดวิสัยทัศน์จึงเป็นการตอบคำถามว่า “ท้องถิ่นต้องการอะไรในอนาคต” ซึ่งวิสัยทัศน์ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1.1 ไม่ใช่สภาพการณ์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นมาในอดีตและบรรลุได้แล้วในปัจจุบัน

1.2 ไม่อาจบรรลุได้ด้วยการปฏิบัติงานประจำตามปกติธรรมดา

1.3 ต้องมีความเป็นไปได้ในการที่จะบรรลุถึงภายใต้เงื่อนไขของศักยภาพและข้อจำกัดที่มีอยู่

1.4 ทำท่ายุติธรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการที่จะบรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่วางไว้

1.5 สะท้อนสภาพการณ์หรือโฉมหน้าใหม่ของเมืองหรือท้องถิ่นในอนาคตอย่างรอบคอบภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านต่างๆ

1.6 วิสัยทัศน์ควรเป็นสิ่งที่เห็นพ้องกันระหว่างผู้บริหารท้องถิ่น ประชาคมและผู้มีส่วนได้เสียทั้งปวง

1.7 วิสัยทัศน์เป็นเสมือนเข็มทิศที่กำหนดทิศทางการพัฒนาของท้องถิ่น

1.8 เป็นข้อความง่าย ๆ ที่สามารถสื่อให้เห็นทิศทางในอนาคตของท้องถิ่น

1.9 ต้องตรวจสอบและวัดผลสำเร็จได้

1.10 สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร

2. การกำหนดภารกิจหลัก หรือ พันธกิจในการพัฒนาท้องถิ่น

เป็นการกำหนดสิ่งที่ท้องถิ่นจะต้องทำ โดยจะเกิดขึ้นหลังจากที่ทราบว่าท้องถิ่นต้องการอะไร เป็นอะไรในอนาคต และจะเป็นไปได้เมื่อผลการวิเคราะห์ศักยภาพและการประเมินสถานภาพการพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันปรากฏ สนวนกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นและความต้องการ / ความคาดหวังของทุกฝ่ายในท้องถิ่น ดังนั้น การตอบคำถามว่าท้องถิ่นจะต้องทำอะไรเพื่อใคร คำตอบที่เกิดขึ้นก็คือความหมายของคำว่า “ภารกิจหลัก” นั่นเอง

ภารกิจหลักเป็นข้อความหรือถ้อยแถลงที่แสดงถึงลักษณะหรือขอบข่ายในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะการบริหารและการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรหรือภาพลักษณ์ที่ต้องการนำเสนอและปณิธานหรือปรัชญาในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นขอบเขตบทบาทหน้าที่หลักหรือขอบเขตของกิจกรรมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

การกำหนดภารกิจหลักมีแนวทางการดำเนินการแยกเป็นสองระดับ คือ

1. พันธกิจในลักษณะที่เป็นอาณัติ (Mandate) ที่ได้รับมอบหมายจากสังคมหรือรัฐ ซึ่งได้แก่กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ภารกิจหลักที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งมั่นที่จะดำเนินการเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และแสดงถึงความเข้าใจในโรงงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระบุหรือกำหนดภารกิจหลักไว้อย่างชัดเจนเป็นที่ยอมรับและเข้าใจของบุคลากรทุกฝ่ายในองค์กร จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะภารกิจหลักจะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวหรือเป็นหลักการร่วมสำหรับการดำเนินงานในแต่ละด้านของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

ภารกิจหลักที่ดีมีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องกับนโยบาย กฎหมาย และระเบียบที่มีอยู่
2. ไม่ขัดแย้งต่อบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมาย
3. ต้องระบุถึงบทบาทหน้าที่ที่จำเป็นต่อการบรรลุวิสัยทัศน์ได้อย่างครอบคลุมรอบด้านและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

4. ต้องสะท้อนถึงคุณค่าหลักหรือขอบเขตกิจกรรมที่มุ่งเน้นเป็นพิเศษ
5. ต้องสนับสนุนและนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

จุดมุ่งหมายเพื่อการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง ขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายเพื่อการวางแผนพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีลักษณะ ดังนี้

1. ต้องระบุถึงขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่สนับสนุนและนำไปสู่ภารกิจหลักและบรรลุวิสัยทัศน์ได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน
2. มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ
ความยั่งยืนจะเกิดขึ้นได้เพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของหน่วยงานในการสร้างเสริมปัจจัยดังกล่าวไปนี้ให้เกิดขึ้นในกระบวนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา

เมื่อได้ดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจหลัก วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยอาศัยพื้นฐานการวิเคราะห์ SWOT แล้วขั้นตอนต่อไปคือการกำหนดแนวทางการพัฒนาของท้องถิ่นซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง แนวคิดหรือวิธีการที่นโยบายนับบอกถึงลักษณะการเคลื่อนไหวขององค์กรว่าจะก้าวไปสู่เป้าหมายที่ต้องการในอนาคตได้อย่างไร อันเป็นการตอบคำถามว่า “ท้องถิ่นจะไปถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้อย่างไร”

ภายใต้ยุทธศาสตร์ต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะกำหนดแนวทาง (หรืออาจเรียกว่ายุทธศาสตร์ย่อย) เพื่อแสดงให้เห็นว่าแนวทางการดำเนินการให้บรรลุยุทธศาสตร์นั้น แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นที่กำหนดไว้ จะต้องนำแนวทางที่ได้ทั้งหมดมาทำการบูรณาการเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน การบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นจะทำให้ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นด้านต่างๆ ที่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น

เป็นการกำหนดปริมาณหรือจำนวนสิ่งที่ยังต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนาภายในเวลาที่กำหนด จึงมีความเฉพาะเจาะจงในผลที่คาดว่าจะได้รับในเชิงปริมาณตามช่วงเวลาต่าง ๆ ของกระบวนการดำเนินงาน

เป้าหมายที่ดีควรมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. เจ็บใจเวลา ควรระบุว่าการทำอะไรให้บรรลุผลเมื่อไหร่
2. ปริมาณที่ต้องการจะเกิดขึ้นในจำนวนเท่าไร
3. คุณภาพเป็นสภาพที่พึงปรารถนา
4. สถานที่เป็นการระบุถึงเขตพื้นที่ครอบคลุมที่ต้องการ
5. มีความเป็นไปได้ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จริง
6. ควรเป็นข้อความที่แสดงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นภายหลังโครงการสิ้นสุด
7. กรณีที่มีเป้าหมายมากกว่าหนึ่งเป้าหมายควรจัดลำดับความสำคัญหรือความเร่งด่วนไว้เพื่อให้เห็นถึงความจำเป็นเร่งด่วน

ขั้นตอนที่ 8 การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1-7 มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเค้าโครงที่กำหนดจากนั้นจะนำร่างแผนพัฒนาเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อพิจารณาและปรับปรุงก่อนนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นเสนอต่อสภาท้องถิ่นต่อไป

ในกรณีที่ผู้บริหารท้องถิ่นกับสภาท้องถิ่นมีความเห็นขัดแย้งกันและสภาท้องถิ่นไม่อนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จะต้องส่งร่างแผนพัฒนาพร้อมเหตุผลของแต่ละฝ่ายให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้วินิจฉัย ความเห็นของผู้ว่าราชการจังหวัดถือเป็นที่สุด ในกรณีของเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้นายอำเภอพิจารณาได้

การวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของท้องถิ่นและกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับประเทศ ด้านการมีส่วนร่วมได้กำหนดให้ประชาชนสามารถลงประชามติในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นได้ ดังนั้น ในการวางแผนพัฒนาตำบลแบบมีส่วนร่วมได้มีบทความเกี่ยวกับแนวความคิดและความเชื่อพื้นฐานในการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ดังนี้ (คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2548 : 1 ; ย่างถึงใน พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน. 2549 : 45)

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน กลุ่มองค์กรชุมชน โดยเชื่อว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่ม องค์กรชุมชนมิใช่หมายถึง เฉพาะการเข้าร่วมในช่วงเวลาทำกิจกรรมเท่านั้น แต่กระบวนการการมีส่วนร่วมควรจะให้กลุ่มองค์กรชุมชนจะต้องเริ่มตั้งแต่การได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและในที่สุดจึงเข้าร่วมลงมือปฏิบัติด้วย โดยบุคคลกลุ่มจะเข้าร่วมใน กิจกรรมใดด้วยจิตวิญญาณนั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความเข้าใจปัญหาตนเอง และตระหนักถึงสิทธิของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้นซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้น ได้ก็ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจทางความคิดและ มีโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์และตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น
2. บทบาทหญิง ชายในการพัฒนา มีความเชื่อว่าหญิง และชายจะต้องมีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาเท่าเทียมกัน จึงมุ่งเน้นการจัดเวทีให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการฝึกอบรมในสัดส่วนที่เท่า หรือใกล้เคียงกับชาย
3. เน้น “ชาวบ้าน” เป็นจุดศูนย์กลางในการพัฒนา การเริ่มต้นการวางแผนแบบมีส่วนร่วมควรจัดอบรมหรือการประชุมกลุ่มองค์กรชุมชนที่นำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมคือ

กระบวนการที่ไม่กำหนดขอบเขต อย่าใช้เนื้อหาของการอบรมหรือประชุมที่ให้ชาวบ้านหรือผู้เข้ารับการอบรมหรือประชุมเป็นเพียงผู้รับฟัง และมีเนื้อหาที่วิทยากรเป็นผู้บรรยายอย่างเดียวเท่านั้น แต่กระบวนการดังกล่าวนี้จะเป็นกระบวนการที่ผู้ดำเนินการจะกระตุ้นให้ชาวบ้านหรือผู้เข้าอบรมหรือประชุมร่วมกันสำรวจปัญหาและร่วมวิเคราะห์ปัญหาของพวกเขา ซึ่งนำไปสู่ความเข้าใจหรือการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ร่วมในกระบวนการ

4. กระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ความเชื่อว่าผู้ใหญ่หรือชาวบ้านในชุมชนเป็นผู้มีบทเรียน ประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ดังนั้น การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีสำหรับผู้ใหญ่จะต้องเริ่มจากการเคารพประสบการณ์ บทเรียนของพวกเขาต่อเชื่อมกับความรับรู้ ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม และเรื่องราวอันเป็นเนื้อหาของการเรียนรู้จะต้องส่งผลต่อการแก้ปัญหาที่บุคคลนั้นเผชิญอยู่

ฐานความเชื่อว่าการวางแผนพัฒนาตำบลของ อบต. แบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นความพยายามที่จะส่งเสริมให้ชาวบ้านผู้นำท้องถิ่น กลุ่มและองค์กรชุมชนได้ใช้ อบต. เป็นเวทีในการกำหนดทิศทางการร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาระดับตำบล การเข้ามีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผู้นำ กลุ่ม องค์กรชุมชนอย่างแท้จริง น่าจะเป็นพื้นฐาน ในการพัฒนาศักยภาพของ อบต. ให้เข้มแข็งสามารถเป็นหน่วยงานในการบริหาร จัดการ การประสานงาน การวางแผน การบริหารงบประมาณและข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบล

การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลจะอยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ภายใต้การควบคุมของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กลไกที่สำคัญที่องค์การบริหารส่วนตำบลจะใช้ในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาตำบลและ แก้ไขปัญหาความต้องการของประชาชนคือ แผนพัฒนาตำบล ซึ่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 มาตรา 59 (2) กำหนดให้คณะกรรมการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แล้วเสนอสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาตำบลตามมาตรา 46 (1) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจึงจำเป็นต้องมีแผนพัฒนาตำบลของตนเองตามบทบัญญัติของกฎหมาย โดยระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนพัฒนาตำบลของ องค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2540 ได้ระบุถึงหลักการไว้ว่า ให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลระยะ 5 ปี และแผนพัฒนาตำบลของ องค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีโดยถือเป็นส่วนย่อยของแผนพัฒนาอำเภอ ทั้งนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลจะมีอำนาจอิสระในการจัดทำแผนพัฒนาอย่างเต็มที่ แผนพัฒนาตำบลดังกล่าวจะแสดงกิจกรรมและโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล และ ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นอื่นทุกหน่วยที่ปฏิบัติในพื้นที่ตำบล อีกทั้งมีการประสานในแนวตั้งกับแผนพัฒนา อำเภอและประสานในแนวราบกับแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ในอำเภอด้วย (ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. 2548 : 4)

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

สภาพทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

องค์การบริหารส่วนตำบลมเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ปีพุทธศักราช 2537 มีอำนาจหน้าที่หลักในการบริการประชาชนในเขตพื้นที่ของตนเอง (องค์การบริหารส่วนตำบลม. 2551: 17)

1. เขตการปกครองของ องค์การบริหารส่วนตำบลม ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มี เนื้อที่ 47,860 ไร่ หรือ 76.5 ตารางกิโลเมตร ระยะทางห่างจาก อำเภอสังขะ ประมาณ 9 กิโลเมตร มีเขตการปกครอง จำนวน 12 หมู่บ้าน ประกอบด้วย หมู่ที่1 บ้านดม หมู่ที่2 บ้านภูมิคต หมู่ที่3 บ้านสนบ หมู่ที่4 บ้านสตึง หมู่ที่5 บ้านภูมิโปน หมู่ที่6 บ้านชีจรุก หมู่ที่7 บ้านภูมิสาว หมู่ที่8 บ้านภูมิขาม หมู่ที่9 บ้านภูมิโพธิ์ หมู่ที่10 บ้านสันติสุข หมู่ที่11 บ้านเทพอุดม หมู่ที่12 บ้านภูมิพัฒนา
2. อนาคต ขององค์การบริหารส่วนตำบลม มีอนาคตติดต่อกับพื้นที่ต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านขบ
ทิศใต้	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลตาคุม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลบัวเชด (อำเภอบัวเชด)
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลตาคุม และตำบลบ้านจารย์
3. ภูมิประเทศ สภาพทั่วไปเป็นที่ราบดอน พื้นที่ป่าละเมาะ มีพื้นที่ทั้งสิ้น 47,860 ไร่ เหมาะแก่การทำไร่ ทำนา
4. จำนวนประชากร องค์การบริหารส่วนตำบลมมีประชากร ณ วันที่ 1 มีนาคม 2551 จำนวนทั้งสิ้น 7,880 คน แยกเป็น ชาย 3,988 คน หญิง 3,892 คน ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 5,541 คน มีจำนวนครัวเรือนจำนวน 1,895 ครัวเรือน

สภาพทางเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลม

1. อาชีพของราษฎรตำบลมเปรียบเทียบเป็นร้อยละของการประกอบอาชีพของประชากรตำบลม แบ่งได้ดังนี้

- 1.1 ประชากรประกอบอาชีพ ทำการเกษตรกรรมร้อยละ 90
- 1.2 ประชากรประกอบอาชีพ รับราชการ ร้อยละ 5
- 1.3 ประชากรประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 5
2. หน่วยธุรกิจในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย
 - 2.1 กิจการปืมน้ำมัน ปืมหั่วจ่ายและก๊าซ จำนวน 14 แห่ง
 - 2.2 กิจการโรงสี จำนวน 70 แห่ง
 - 2.3 กิจการร้านค้าของชำ จำนวน 66 แห่ง
 - 2.4 กิจการซ่อม ประยางรถ จำนวน 6 แห่ง
 - 2.5 กิจการร้านตัดผม / เสริมสวย จำนวน 6 แห่ง
 - 2.6 กิจการกลึงโลหะ ป้าย ผลิตภัณฑ์นิยม จำนวน 2 แห่ง
 - 2.7 กิจการถ่ายเอกสาร จำนวน 2 แห่ง
 - 2.8 กิจการโรงน้ำแข็ง จำนวน 1 แห่ง
 - 2.9 กิจการโรงฆ่าสัตว์ จำนวน 5 แห่ง
 - 2.10 กิจการเลี้ยงสุกร จำนวน 1 แห่ง
 - 2.11 กิจการจำหน่ายกล้าไม้ยูคา จำนวน 1 แห่ง
 - 2.12 กิจการสะสม ผสม ปูน ทราย จำนวน 2 แห่ง
 - 2.13 กิจการเย็บผ้าด้วยเครื่องจักร จำนวน 2 แห่ง
 - 2.14 เสาร์ับสัญญาเช่าโทรศัพท์ จำนวน 2 แห่ง
 - 2.15 กิจการผลิตไส้กรอก จำนวน 1 แห่ง
 - 2.16 กิจการผลิต/จำหน่ายเส้นขนมจีน จำนวน 1 แห่ง

สภาพทางสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบล

1. การศึกษาในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย
 - 1.1 โรงเรียนระดับประถมศึกษา มีจำนวน 3 แห่ง คือ โรงเรียนบ้านสนบ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านสนบ โรงเรียนบ้านศรีมงคล ตั้งอยู่หมู่ที่ 6 บ้านเชิงรุก โรงเรียนบ้านคณวิทยา ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 บ้านคณ
 - 1.2 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีจำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนเทพอุดมวิทยา หมู่ที่ 11 บ้านเทพอุดม
 - 1.3 ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน มีจำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนบ้านภูมิโปน ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านภูมิโปน ตำบลคณ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

1.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีจำนวน 3 แห่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านภูมิโปน ตั้งอยู่ หมู่ที่ 5 บ้านภูมิโปน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสตึง ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านสตึง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านภูมิ สวาย ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านภูมิสวาย

2. การสาธารณสุขในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

2.1 สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน มีจำนวน 1 แห่ง คือ สถานีอนามัยตำบล ตั้งอยู่หมู่ที่ 11 บ้านเทพอุดม ตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

2.2 อัตราการมีและใช้ส้วมราดน้ำ ร้อยละ 100

3. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

3.1 สถานีตำรวจ มีจำนวน 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจภูธรตำบล ตั้งอยู่ตำบลเทพ รักษา อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

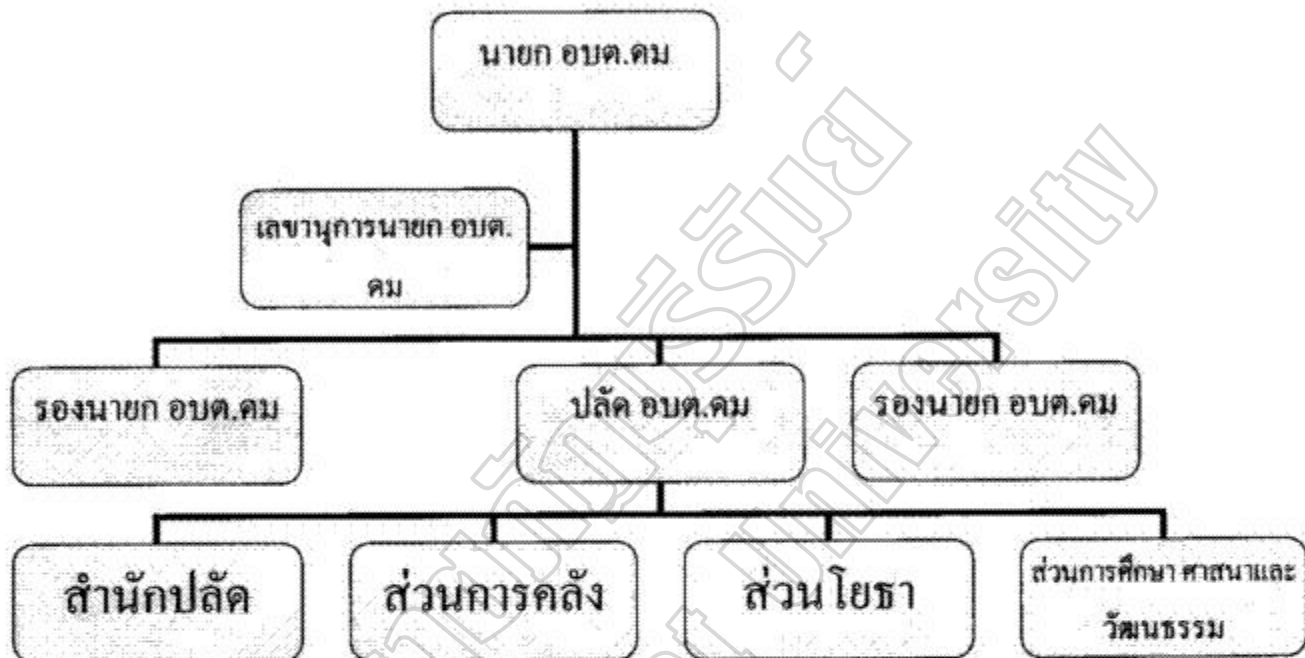
4. รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 - 2550 ดังปรากฏ ในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 - 2550

ปีงบประมาณ	อบต.จัดเก็บเอง	หน่วยงานอื่นจัดเก็บให้	เงินอุดหนุนทั่วไป จากรัฐบาล	รวม
ปี 2545	99,034.93	3,534,955.10	3,541,997.18	5,175,987.21
ปี 2546	109,554.93	5,910,263.98	1,946,906	7,966,724.91
ปี 2547	206,929.21	6,198,337.55	6,297,529	12,702,795.76
ปี 2548	195,286.62	7,554,234.21	5,725,294	13,474,814.83
ปี 2549	231,002.02	10,118,024.87	14,943,895	25,292,921.89
ปี 2550	472,950.61	10,647,152.30	14,184,635	25,304,737.91

จากตาราง 1 แสดงรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 - 2550

2. โครงสร้างการบริหารการแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารการแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล
ที่มา (สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล. 2551 : 18)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าผลงานการวิจัยที่ผ่านมามีข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นอย่างมากจึงนำเสนอผลงานวิจัยที่สำคัญต่างๆ เหล่านี้ ตามลำดับต่อไปนี้

ปิยนุช แสงวรุช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการวางแผน และการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ด้านรูปแบบ ระดับ และปัญหาอุปสรรคของประชาชนในตำบลนางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและ

ภาคสนามโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต แล้วนำเสนอผลการศึกษาเป็นแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ประชาชนตำบลนางาม จำนวน 46 คน มีรูปแบบการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น 6 ประการ คือ การเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ การศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน การประชุมวิเคราะห์ปัญหาชุมชน การจัดลำดับความต้องการและปัญหาของชุมชน การวางแผนปัญหาในลักษณะโครงการ และการประชุมพิจารณาวิธีดำเนินการ จากการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมน้อย

การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 20 คน พบว่า ผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อาศัยในท้องถิ่นมาตั้งแต่เกิด และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการจัดตั้งคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาตำบล เก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปของตำบล รวบรวมและจัดกลุ่มปัญหาและความต้องการของตำบล ศึกษานโยบายจังหวัดและอำเภอ กำหนดนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล กลั่นกรองปัญหาและความต้องการ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการ กำหนดแนวทางพัฒนาตำบล และกำหนดกิจกรรมตามโครงการ/งานผู้เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง

พรชัย ศรีสุริยัน โยธิน (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างสถานภาพของผู้นำท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้นำท้องถิ่น ในอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 363 คน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรายชื่อ รายด้าน และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้นำท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามลักษณะทางประชากร พบว่า เพศและอายุที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันสองด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ส่วนการมีส่วนร่วมใน

การสำรวจและเสนอปัญหา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประสบการณ์ พบว่าไม่แตกต่างกันในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า งบประมาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา คือ นายกองจัดการบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศบาล นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความร่วมมือของประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความรู้ ความเข้าใจ และการศึกษาของผู้นำท้องถิ่น ประสบการณ์ทำงานของพนักงาน ข้าราชการ เทคโนโลยีและระบบข้อมูล และระยะเวลา ตามลำดับ

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ระเบียบวิธีวิจัยใช้วิธีศึกษาเอกสารจากข้อมูล ระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับ หนังสือสั่งการของทางราชการ และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 184 ชุด

ผลการศึกษาพบว่า การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่ได้มีความพยายามที่จะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามที่ระเบียบกำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล 5 ปี และการนำเสนอร่างแผนพัฒนาท้องถิ่นต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล องค์กรภาคเอกชน ผู้นำชุมชน และประชาชนในท้องถิ่น เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะก่อนจะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่เข้าใจในเรื่องของระเบียบ

สำหรับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประจำปี 2545 ขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาค้นคว้าพบว่ายังอยู่ในระดับน้อย ทำให้เห็นว่าประชาชนยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

วราพร สือสกุล (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อศึกษาความคิดเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหา อุปสรรค การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยศึกษาความคิดเห็นของประธานและรองประธานชุมชน คณะกรรมการชุมชน สมาชิกกลุ่ม อสม. และประชาชนทั่วไป จำนวน 383 คน ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปดังนี้

ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนของเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษาปรากฏดังนี้

ด้านการเตรียมการจัดทำแผน ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง ด้านการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับน้อย ทุกข้อ ด้านการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับน้อยด้านการกำหนดจุดหมายและแนวทางการพัฒนาระยะยาว ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับน้อย ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกข้อ ด้านการจัดทำร่างแผนพัฒนา ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกข้อ ด้านการอนุมัติและประกาศใช้ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาเป็นรายชื่ออยู่ในระดับน้อย

ฉรงค์ศักดิ์ จักรกรณ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับ รูปแบบ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบล โดยศึกษาความคิดเห็นจากตัวแทนชาวบ้านและผู้นำชุมชนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

ประชาชนในเขตบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา อบต. ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาจำแนกมิติในการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหามากกว่าการร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล และมากกว่าการร่วมจัดทำแผนพัฒนา

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ด้วยสถิติไคว์สแควร์ (Chi-Square) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการวางแผนมีทั้งหมด 3 ด้าน ประกอบด้วย ความผูกพันต่อการกิจของผู้นำ (Leader Commitment) ความชัดเจนของนโยบายและบทบาทของเจ้าหน้าที่ (Policy Clarity) และการสนับสนุนทรัพยากร (Resource Facility) ความชัดเจนของนโยบายและบทบาทของเจ้าหน้าที่ (Timing) ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

ขนิษฐา ศรีนนท์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนย่อยต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนย่อยกับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อศึกษาว่าชุมชนย่อยซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรี ประจำปี 2544 หรือไม่ เพียงใด และเพื่อศึกษาว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลประจำปี มีปัญหาและอุปสรรคในการมี ส่วนร่วมหรือไม่ ประการใด กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาคือ ประธานกรรมการชุมชนและรองประธานกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครนนทบุรี ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลนครนนทบุรีอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ไม่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล ยกเว้น อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล ส่วนความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมวางแผนพัฒนาเทศบาล ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล และปัจจัยแวดล้อม ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาล

จากผลการศึกษาการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ประเด็นสำคัญคือ ประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าประชุมเพื่อเสนอ ปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลจากการพัฒนาท้องถิ่นอย่างแท้จริงการบริหารการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อไป

อารีญา บุญเปลื้อง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเปรียบเทียบระหว่างผู้นำชาวไทยพื้นราบกับผู้นำชาวไทยภูเขา และเพื่อศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

ตัวอย่าง ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา คือ กลุ่ม ผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกเทศมนตรี รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดเทศบาล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำอื่น ๆ จำนวน 250 ตัวอย่าง ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างผู้นำชาวไทยพื้นราบและผู้นำชาวไทยภูเขาในครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาความแตกต่างในแต่ละด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ดำเนินการ) ทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้นำชาวไทยพื้นราบมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนชาวไทยภูเขามีระดับการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ในระดับน้อย การมีส่วนร่วมประเมินผลทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้นำชาวไทยพื้นราบกับผู้นำชาวไทยภูเขาพบว่า มีความแตกต่างกันในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเกี่ยวกับการประสานยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัดและอำเภอ และการมีส่วนร่วมประเมินผลเกี่ยวกับการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แต่งตั้งผู้นำท้องถิ่นเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนงาน/โครงการ และร่วมตรวจสอบ วิเคราะห์ และประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแผนพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัด อำเภอ และตำบล ผลสืบเนื่องมาจากผู้นำท้องถิ่นชาวไทยภูเขาขาดความรู้ ความเข้าใจในหลักการวางแผนพัฒนา ท้องถิ่นในเชิงยุทธศาสตร์ และขาดความรู้ในกระบวนการวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาภายในท้องถิ่นตนเอง และขาดการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล

อดิสรณ์ ชัดสีใส (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษากระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและเพื่อระบุปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุป ได้ดังนี้

1. กระบวนการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย ขั้นตอนเตรียมการจัดทำแผน การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน การกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดพันธกิจ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และร่วมตรวจสอบกระบวนการจัดทำแผนทุกขั้นตอน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคัดเลือกโครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น การทำประชาคม มีส่วนร่วมในการใช้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบางครั้งเท่านั้น ทั้งนี้ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากนัก มองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ และตนเองขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

3. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่าประชาชนไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจ

4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการประสานงานขอความร่วมมือ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ระดับอำเภอ และจังหวัด ปัญหาการสื่อสารกับประชาชนในชุมชน/หมู่บ้านชาวไทยภูเขา ขาดข้อมูลที่ทันสมัย ระยะเวลาในการจัดทำแผนพัฒนาฯ เร่งรีบ และบางส่วนมีความเห็นว่า ขาดการคำนึงถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นควรให้ความสำคัญในการนำเสนอข้อมูลที่เป็นจริง สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน มีการประสานงานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐทุกระดับ และมีการประชาสัมพันธ์เปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ หมู่ที่ 1-12 ที่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง จำนวน 5,541 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามหมู่บ้านต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังแสดงในตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประจำปี พ.ศ. 2551

หมู่บ้าน	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1 บ้านคม	642	42
หมู่ที่ 2 บ้านภูมิคคี	421	27
หมู่ที่ 3 บ้านสนบ	674	44

ตาราง 2 (ต่อ)

หมู่บ้าน	ประชากร(คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 4 บ้านสตึง	389	25
หมู่ที่ 5 บ้านภูมิโปน	654	44
หมู่ที่ 6 บ้านชิงรุก	245	16
หมู่ที่ 7 บ้านภูมิสวาย	548	36
หมู่ที่ 8 บ้านภูมิขุ่น	299	19
หมู่ที่ 9 บ้านภูมิโพธิ์	214	14
หมู่ที่ 10 บ้านสันติสุข	466	30
หมู่ที่ 11 บ้านเทพอุดม	534	35
หมู่ที่ 12 บ้านภูมิพัฒนา	455	29
รวม	5,541	361

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง

แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) มีข้อคำถามในประเด็น ดังต่อไปนี้

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองคการบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่เคย

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open Form) เพื่อเสนอปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงศึกษากฎหมาย

รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร การพัฒนา การร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำแบบสอบถามของงานวิจัยฉบับนี้

2.2 ศึกษาเทคนิค และวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามแบบสร้างมาตรฐาน

2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา และ โครงสร้าง

2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์

2.5 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.5.1 นางहरรรษา เหมือนหมาย พัฒนาการอำเภอสังขะ รับผิดชอบ อบต.คม

2.5.2 นางสาวมยุรี สุวรรณราช ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลคม

2.5.3 นายพุดศักดิ์ วิศิษฐ์สกุล นายกององค์การบริหารส่วนตำบลยาง

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง

2.7 นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขสมบูรณ์แล้ว ไปทดลองกับประชาชนตำบลยาง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9675 ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นตอนการ

1.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ด้วยตนเอง จำนวน 361 ฉบับ ได้กลับมาจำนวน 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. ขั้นรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำกลับมาตรวจหาความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดทำข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. ให้ค่าคะแนนความถี่ระดับปฏิบัติการแต่ละฉบับ โดยมีเกณฑ์น้ำหนักคะแนน

ดังนี้

6 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์การพัฒนามากที่สุด

5 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์การพัฒนามาก

4 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์การพัฒนามานกลาง

3 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์การพัฒนาน้อย

2 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมในการทำยุทธศาสตร์การพัฒนาน้อยที่สุด

1 คะแนน หมายถึง ไม่มีส่วนร่วม

4. ประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

5. แบบสอบถาม ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ และเสนอข้อมูลในรูปของตารางแสดงจำนวนร้อยละ

6. แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยการวิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลผลตามเกณฑ์ ตัดสินการวิเคราะห์ (กานดา พุทธลาภทวี, 2530 : 79) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 5.51 – 6.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมไม่เคย

7. แบบสอบถาม ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open Form) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากำร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ หากำความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)

2. สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

2.1 ร้อยละ (Percentage)

2.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

- 1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 2 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- \bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย
S.D. แทน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าสถิติจากข้อมูล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตาราง แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลดังตาราง 3-6 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	182	50.4
หญิง	171	49.6
รวม	361	100

จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 361 คน เป็นเพศชาย จำนวน 182 คน (ร้อยละ 50.4) เพศหญิง จำนวน 171 คน (ร้อยละ 49.6)

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-29 ปี	45	12.5
30-39 ปี	87	24.1
40-49 ปี	162	44.9
50-59 ปี	49	13.6
60 ปีขึ้นไป	18	4.9
รวม	361	100

จากตาราง 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 361 คน เมื่อจำแนกตามอายุ ปรากฏว่า ช่วงอายุ 40-49 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 162 คน (ร้อยละ 44.9) รองลงมา คือ 30-39 ปี จำนวน 87 คน (ร้อยละ 24.1) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน (ร้อยละ 5.0)

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	49	13.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	61	16.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	171	49.0
ปริญญาตรี	67	18.6
สูงกว่าปริญญาตรี	7	1.9
รวม	361	100

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 361 คน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 171 คน (ร้อยละ 49.0) รองลงมา คือ ปริญญาตรี จำนวน 67 คน (ร้อยละ 18.6) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน (ร้อยละ 1.9)

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	77	21.3
นักเรียน/นักศึกษา	27	7.5
รับจ้าง/ลูกจ้าง	137	38.0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	70	19.4
ประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขาย	36	9.9
อื่นๆ	14	3.9
รวม	361	100

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 361 คน เมื่อจำแนกตามอาชีพ ปรากฏว่า รับจ้าง/ลูกจ้าง มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 137 คน (ร้อยละ 38.0) รองลงมา คือ เกษตรกร จำนวน 77 คน (ร้อยละ 21.3) และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คืออาชีพอื่นๆ จำนวน 14 คน (ร้อยละ 3.9)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การ
พัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ปรากฏดังตาราง 7-11 ดังนี้

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนยุทธศาสตร์การพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.78	1.17	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ)	3.55	1.11	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.43	1.11	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	3.06	1.28	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.46	0.98	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ
จังหวัดสุรินทร์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (\bar{X}
= 3.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมใน
การปฏิบัติการ(การดำเนินการ) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง (\bar{X} = 3.78 , 3.55) ส่วนด้านการมี
ส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
(\bar{X} = 3.43 , 3.06)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองคการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมและรายข้อ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาพัฒนาท้องถิ่น	3.89	1.25	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น	3.82	1.28	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม	3.74	1.32	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการในการพัฒนาท้องถิ่น	3.73	1.36	ปานกลาง
5. เมื่อมีการประชุมการทำโครงการและแผนงาน ท่านได้เข้าร่วมประชุมอย่างน้อยเพียงใด	3.76	1.31	ปานกลาง
6. ท่านได้ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่จำกัด ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม	3.76	1.27	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย	3.78	1.17	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัด สุรินทร์ มีส่วนร่วมในจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 1 ท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือ ข้อ 2 ท่านมีส่วนในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.82$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 4 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการในการพัฒนาท้องถิ่นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.73$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ) โดยภาพรวมและรายข้อ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ)			
7. ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรมที่อาศัยการบริหารส่วนท้องถิ่น และได้นำไปดำเนินการในท้องถิ่นต่างให้บรรลุตามเป้าหมาย	3.66	1.23	ปานกลาง
8. ท่านได้เป็นกรรมการในการพิจารณาโครงการเพื่ออนุมัติ	3.58	1.26	ปานกลาง
9. ท่านได้เป็นกรรมการในการดำเนินการตามโครงการและติดตามงาน	3.61	1.29	ปานกลาง
10. ท่านได้มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัวให้กับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อให้โครงการบรรลุผล เช่น บริจาคเงิน ที่ดิน และอื่นๆ	3.47	1.34	น้อย
11. ท่านได้มีส่วนร่วมประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จ เช่น ประชาชนในท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ	3.59	1.27	ปานกลาง
12. ท่านได้เป็นกรรมการในการพิจารณางบประมาณตามโครงการ	3.43	1.27	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.55	1.11	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 10 และข้อ 12 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนข้ออื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 7 ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบายแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมที่ ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น และได้นำไปดำเนินการ ในท้องถิ่นต่างให้บรรลุตามเป้าหมาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมาคือ ข้อ 9 ท่านได้เป็นกรรมการ ในการดำเนินการตามโครงการและติดตามงาน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 12 ท่านได้เป็นกรรมการในการพิจารณางบประมาณตามโครงการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 3.43$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสงขะ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมและรายข้อ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์			
13. ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการจัดทำแผนและโครงการ ด้านงานพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเพียงใด	3.51	1.22	ปานกลาง
14. ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการจัดทำแผนและ โครงการด้านงานพัฒนาสาธารณสุขปโภค เช่น ประปาหมู่บ้าน ถนน ไฟฟ้า	3.47	1.28	น้อย
15. ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการจัดทำแผนและ โครงการด้านงานพัฒนา การศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี	3.48	1.30	น้อย
16. ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการจัดทำแผนและ โครงการด้านงานพัฒนาการศึกษา และการกีฬา เช่น ทุนการศึกษาอุปกรณ์การศึกษา การส่งเสริมการศึกษา	3.42	1.27	น้อย
17. ท่านมีส่วนร่วมกับ อบต. ในการจัดทำแผนและ โครงการด้านสาธารณสุข	3.34	1.28	น้อย

ตาราง 10 (ต่อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
18. ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้านพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน	3.41	1.28	น้อย
19. ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.35	1.27	น้อย
20. ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้านพัฒนากีฬาและนันทนาการ	3.48	1.28	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.43	1.11	น้อย

จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อ 13 มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนข้ออื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือข้อ 13 ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้านงานพัฒนาอาชีพกลุ่มแม่บ้านเพียงใจ มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.51$) รองลงมาคือ ข้อ 15 ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้านงานพัฒนา การศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และ ข้อ 20 ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้าน พัฒนากีฬาและนันทนาการ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 17 ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและโครงการด้านสาธารณสุข มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.34$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองคการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล			
21. ท่านเคยมีโอกาสเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของอปท. เช่นเป็นคณะกรรมการตรวจงานจ้างตามโครงการต่างๆ	3.14	1.38	น้อย
22. อปท. ได้มีการแต่งตั้งท่านเข้าเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนงานหรือโครงการของแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.05	1.45	น้อย
23. ท่านเคยร้องเรียน ตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ทั้งเชิงหรือคัดค้านการบริหารของ อปท.	3.08	1.36	น้อย
24. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้ทรัพย์สินของ อปท.	3.02	1.42	น้อย
25. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานของ อปท.	3.03	1.38	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.06	1.28	น้อย

จากตาราง 11 พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 21 ท่านเคยมีโอกาสเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของอปท. เช่นเป็นคณะกรรมการตรวจงานจ้างตามโครงการต่างๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.14$) รองลงมาคือ ข้อ 23 ท่านเคยร้องเรียน ตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ทั้งเชิงหรือ คัดค้านการบริหารของ อปท. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 3.08$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือข้อ 24 ท่านเคยมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้ทรัพย์สินของ อปท. มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ น้อย ($\bar{X} = 3.02$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารองการบริการส่วนตำบล
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วม	18-29 ปี			30-39 ปี			40-49 ปี			50-59 ปี			60 ปีขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.50	1.42	น้อย	3.85	1.04	ปานกลาง	3.94	1.07	ปานกลาง	3.71	1.25	ปานกลาง	2.97	1.29	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินงาน)	3.33	1.39	น้อย	3.65	0.96	ปานกลาง	3.77	0.96	ปานกลาง	3.31	1.28	น้อย	2.38	1.00	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.13	1.26	น้อย	3.51	1.14	ปานกลาง	3.51	0.88	ปานกลาง	3.32	1.34	น้อย	3.30	1.52	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล	2.80	1.49	น้อย	3.20	1.28	น้อย	3.21	1.14	น้อย	2.81	1.38	น้อย	2.40	1.26	น้อย
รวมเฉลี่ย	3.19	1.23	น้อย	3.55	0.94	ปานกลาง	3.61	0.81	ปานกลาง	3.29	1.09	น้อย	2.76	1.10	น้อย

จากตาราง 12 พบว่า โดยภาพรวมประชาชนในช่วงอายุ 30-39 ปี และ 40-49 ปี มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ช่วงอายุอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ช่วงอายุ 18-29 ปี และ 60 ปีขึ้นไปมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ช่วงอายุอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ช่วงอายุ 30-39 ปี และ 40-49 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ช่วงอายุอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ช่วงอายุ 30-39 ปี และ 40-49 ปี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ช่วงอายุอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทุกช่วงอายุมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วม	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านการมีส่วนร่วมใน															
การตัดสินใจ	2.71	0.89	น้อย	3.75	1.27	ปาน	3.81	0.97	ปาน	4.40	1.21	ปาน	5.00	0.31	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมใน															
การปฏิบัติการ	2.46	0.86	น้อย	3.48	1.10	น้อย	3.66	1.00	ปาน	4.01	1.07	ปาน	4.76	0.65	มาก
(ดำเนินการ)															
ด้านการมีส่วนร่วมใน															
ผลประโยชน์	2.79	1.10	น้อย	3.19	1.20	น้อย	3.57	1.02	ปาน	3.61	1.04	ปาน	4.69	0.51	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมใน															
การติดตามประเมินผล	2.29	1.00	น้อย	2.92	1.25	น้อย	3.33	1.15	น้อย	2.87	1.47	น้อย	4.65	0.89	มาก
รวมเฉลี่ย	2.56	0.78	น้อย	3.33	0.99	น้อย	3.59	0.88	ปาน	3.72	0.94	ปาน	4.77	0.49	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมในระดับมาก การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและการศึกษาระดับปริญญาตรี มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การศึกษาระดับประถมศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย สูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ส่วนการศึกษาระดับอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก มัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา อยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล การศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การศึกษาระดับอื่นๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริการส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามระดับอาชีพ

การมีส่วนร่วม	เกษตรกรรวม		นักเรียน / นักศึกษา		รับจ้าง / ลูกจ้าง		รับราชการ / วิชาโท		ประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขาย		อื่นๆ							
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ						
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.34	1.20	น้อย	3.22	1.45	น้อย	3.72	0.93	ปาน	4.43	0.97	ปาน	3.62	1.20	ปาน	5.07	1.07	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (ดำเนินการ)	3.00	1.22	น้อย	2.98	1.38	น้อย	3.56	0.88	ปาน	4.19	0.88	ปาน	3.47	1.08	น้อย	4.65	0.84	มาก
ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.30	1.31	น้อย	2.90	1.36	น้อย	3.45	0.91	กลาง	3.82	0.89	ปาน	3.03	1.18	น้อย	3.91	1.14	ปาน

ตาราง 14 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	เกษตรกรรม		นักเรียน/นักศึกษา		รับจ้าง/ถูกจ้าง		รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ		ประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขาย		อื่นๆ				
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ			
ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล	2.77	1.29	น้อย	2.35	1.42	น้อยที่สุด	3.29	1.02	น้อย	2.96	1.25	น้อย	2.17	1.30	น้อยที่สุด
	3.10	1.06	น้อย	2.86	1.25	น้อย	3.51	0.80	ปานกลาง	3.27	0.95	น้อย	3.95	0.88	ปานกลาง

จากตาราง 14 พบว่า อาชีพเกษตรกรและอาชีพนักเรียน/นักศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ และ อื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก อาชีพเกษตรกรและนักเรียน/นักศึกษา มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ส่วนอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้าง รับราชการ/รัฐวิสาหกิจและประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขาย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ อาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก อาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างและรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาชีพเกษตรกร อาชีพนักเรียน/นักศึกษา และประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขายอยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจและอาชีพอื่นมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนอาชีพเกษตรกร อาชีพนักเรียน/นักศึกษา อาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างและประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขาย อยู่ในระดับน้อย

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทุกอาชีพมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยยกเว้นอาชีพนักเรียน/นักศึกษาและอาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ตาราง 15 ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ
องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

ที่	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	อยากให้โครงการที่รับจากการประชุมประชาคมได้รับการปฏิบัติทุกโครงการ	20	40.81
2	ขอให้เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มากขึ้น	16	32.65
3	ขอให้มีการรายงานผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกสามเดือน	8	16.32
4	อยากให้มีการประสานงานของผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนให้มากขึ้น	5	10.20
	รวม	49	100

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 49 คน แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ข้อที่ได้เสนอแนะมากที่สุด คือ ข้อ 1 ขอให้โครงการที่รับจากการประชุมประชาคมได้รับการปฏิบัติทุกโครงการ คิดเป็นร้อยละ 40.81 ข้อ 2 ขอให้เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 32.65 ข้อ 3 ขอให้มีการรายงานผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุกสามเดือน คิดเป็นร้อยละ 16.32 และข้อ 4 ขอให้มีการประสานงานของผู้นำชุมชน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 10.20 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีดำเนินงานวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ประชากรในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ หมู่ที่ 1-12 ที่มีสิทธิในการออกเสียง เลือกตั้ง จำนวน 5,541 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรโดยการกำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 361 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายตามสัดส่วน ไปยังหมู่บ้านต่าง ๆ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย(Simple Random Sampling)
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือในการวิจัยขึ้นเอง โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แล้วนำ

แบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอศีขรภูมิ ได้ค่าความเชื่อมั่น .9675

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ด้วยตนเอง จำนวน 361 ฉบับ และขอรับคืนในเวลาที่กำหนด ได้กลับคืนมาจำนวน 361 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย

2. ข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ข้อ 1 อยากให้โครงการที่รับจากการประชุมประชาคมได้รับการปฏิบัติทุกโครงการ คิดเป็นร้อยละ 40.81 รองลงมาคือข้อ 2 ขอให้เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 32.65 ส่วนข้อเสนอแนะที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ข้อข้อ 4 อยากให้มีการประสานงานของผู้นำชุมชนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชนให้มากขึ้นคิดเป็น ร้อยละ 10.20

อภิปรายผล

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 4 ด้าน ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่ค้นพบ มาอภิปรายผล ดังนี้

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับน้อย โดยการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (การดำเนินการ) มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการ ติดตามประเมินผล อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้เปิดโอกาสให้ ประชาชนจัดทำเวทีเพื่อเข้ารับฟังความคิดเห็นความต้องการประชาชน ร่วมตรวจสอบการ ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนที่มาจากตัวแทน ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ความต้องการอย่างเต็มที่ รวมถึงเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมตรวจสอบกระบวนการจัดทำแผน ทุกขั้นตอน ให้ประชาชนได้เข้าร่วมประเมินแผนพัฒนาหลังจากที่นำแผนพัฒนาท้องถิ่น ไปปฏิบัติ แล้ว แต่ประชาชนบางส่วนยังไม่ให้ความสำคัญและขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลเพราะมองว่า ไม่ใช่หน้าที่ของตนเองและมองว่าเสียเวลาในการ ประกอบอาชีพ ประชาชนเคยชินแต่การรับฟังเพียงอย่างเดียว มองว่าการพัฒนาชุมชน / หมู่บ้าน เป็นหน้าที่ของภาครัฐ เนื่องจากพื้นฐานเดิมของประชาชนตำบลเป็นหมู่บ้านชนบท ได้รับความ ศึกษาน้อย ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่จากสภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พุทธศักราช 2537 อาจทำให้ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ รวมทั้งยังไม่ค่อยจะให้ความสนใจ ในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอ ปัญหาความต้องการของชุมชนและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานและการ ติดตามประเมินผลขององค์การบริหารส่วนตำบล อาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับ ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่อยู่ใน ระดับน้อย ทำให้เห็นว่า ประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วน ตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วม

ตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่นไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นตลอดจนไม่สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 การศึกษาครั้งนี้ไม่สอดคล้อง กับงานวิจัยของอารีธา บุญเปลื้อง (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาพบว่า การมีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะของ ความเป็นผู้นำท้องถิ่นหรือผู้ได้รับการศึกษาสูงและประชาชนทั่วไปมีความแตกต่างกันในการให้ ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหาต่างๆ รวมถึงการตรวจสอบความโปร่งใส การ ติดตามประเมินผล และการจัดเวทีเรียนรู้สอดคล้องกับฐานความเชื่อว่าการพัฒนาท้องถิ่นของ อบต.แบบมีส่วนร่วมนั้นเป็นความพยายามที่จะส่งเสริมให้ชาวบ้านที่เป็นผู้นำท้องถิ่น หรือ องค์กร กลุ่ม ได้ใช้ อบต.เป็นเวทีในการกำหนดทิศทางร่วมตัดสินใจ ร่วมกิจกรรมการพัฒนาตำบล ดังนั้น การเข้ามามีส่วนร่วมของชาวบ้าน ผู้นำ กลุ่ม องค์กรอย่างแท้จริงน่าจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนา ศักยภาพของ อบต.ให้เข้มแข็งสามารถเป็นหน่วยงานในการบริหาร จัดการ การประสานงาน การ วางแผน การบริหารงบประมาณและข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบ จะเห็นได้ว่าสถานะความเป็น ผู้นำท้องถิ่นไม่ว่าจะเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กลุ่ม องค์กรต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและมีบทบาทใน การร่วมวางแผนพัฒนาตำบล จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นต่อการจัดทำแผนพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สูงกว่าระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ(การดำเนินการ) อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะประชาชนบางส่วนได้ให้ความสำคัญ และสนใจนำเสนอปัญหาพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนกลุ่มนี้จะเข้าใจบทบาทในการร่วมเวทีเพื่อ ออกเสียงในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาแล้วสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ คือ จัดทำ งบประมาณต่อไป จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นขั้นตอนของการเตรียมการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น โดยมีการตัดสินใจเลือก โครงการ กิจกรรม เสนอปัญหา มีส่วนร่วมในกิจกรรม การพัฒนาท้องถิ่น การประชุมประชาคมเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนา เสนอปัญหาความต้องการ วางแผนนโยบายต่าง ๆ ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินการ) จะเห็นว่าประชาชน บางส่วนได้ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมของ อบต. เช่น มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา กำหนด แนวทางการพัฒนา ร่วมวางแผนงาน เสนอโครงการ ร่วมประชุมประชาคมเพื่อนำ ไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงประชาชนบางส่วน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภา อบต. อสม. ได้มีโอกาสในการเข้าร่วม

เป็นคณะกรรมการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น คณะกรรมการสนับสนุนแผน คณะกรรมการพัฒนาแผน เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามภารกิจกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีญา บุญเปลื้อง (2549:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้าน พบว่าด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(ดำเนินงาน) ทั้งชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ส่วนการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล พบว่าอยู่ในระดับน้อย โดยการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์นั้นประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์จากการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งประชาชนมองการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นการเสียเวลาในการประกอบอาชีพและตนเองไม่ได้รับประโยชน์โดยตรง เช่น ค่าตอบแทน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยประชุม เป็นต้น ทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่ให้ความสนใจต่อการจัดทำแผนงาน โครงการ ด้านอาชีพ ด้านสาธารณสุข โภค ด้านประเพณี ศาสนาและวัฒนธรรม การกีฬา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมมากกว่าจึงจะประสบความสำเร็จ ถึงแม้ประชาชนจะไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยตรง แต่ก็ไม่สามารถตอบแทนผลประโยชน์ของประชาชนได้ตามสภาพความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการวางแผน และการมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่น เป็นการให้ทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์นโยบาย เป้าหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีญา บุญเปลื้อง (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าชาวไทยพื้นราบและชาวไทยภูเขา พบว่ามีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากความเป็นผู้นำไม่ว่าจะอยู่ในพื้นที่ใด ความเป็นผู้นำมีความกระตือรือร้นและมีความรู้เข้าใจในบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าประชาชนทั่วไปที่เคยชินกับการเป็นผู้ตาม และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในติดตามประเมินผลนั้น ประชาชนโดยส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสในการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลและคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างหรือคณะกรรมการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน อีกทั้งผู้บริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งเฉพาะคนคุ้นเคยหรือใกล้ชิดทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีบทบาทในการร่วมตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลตามแผนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและให้อำนาจท้องถิ่นบริหารจัดการเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพและโปร่งใส ประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและมีบทบาทในการร่วมตรวจสอบ การตัดสินใจ การกำกับดูแลตลอดจนสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ทำให้การดำเนินงานของท้องถิ่นและการแก้ปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของประชาชนและไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 สอดคล้องกับงานวิจัยของพวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนไม่ให้ความสนใจในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่าที่ควร เช่น ในเรื่องการเข้าประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่นและการเข้าร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งอาจส่งผลให้การแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

ข้อเสนอแนะอื่นๆ ตามความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ พบว่าต้องการให้โครงการที่รับจากการประชุมประชาคมได้รับการปฏิบัติทุกโครงการมีจำนวนมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะประชาชนส่วนใหญ่ได้เสนอความต้องการ ปัญหาต่างๆ เข้าสู่แผนพัฒนางค์การบริหารส่วนตำบล แต่องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถนำโครงการที่ประชาชนได้เสนอปฏิบัติได้ครบทุกโครงการได้ เนื่องในแต่ละปีงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งรายได้ที่จัดเก็บเองมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภารกิจต่างๆ ที่ต้องดูแลและให้บริการ ทำให้การบริหารงานงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่ครบทุกโครงการซึ่งสอดคล้องกับงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 - 2550 ได้แก่ ปีงบประมาณ 2545 ยอดรายรับรวม 5,175,987.21 บาท ปีงบประมาณ 2546 ยอดรายรับรวม 7,966,724.91 บาท ปีงบประมาณ 2547 ยอดรายรับรวม 12,702,795.76 บาท ปีงบประมาณ 2548 ยอดรายรับรวม 13,474,814.83 บาท ปีงบประมาณ 2549

ยอดรายรับรวม 25,292,921.89 บาท ปีงบประมาณ 2550 ยอดรายรับรวม 25,304,737.91 บาท สอดคล้องกับเอกสารพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 สรุปว่า การวางแผนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารการเงินการคลังและบุคคล การปฏิบัติหน้าที่เป็นไปด้วยกฎหมาย และเป็นอิสระภายใต้กฎหมาย ข้อเสนอแนะรองลงมา คือ ขอให้เพิ่มงบประมาณในการดำเนินงานพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐานให้มากขึ้นทั้งนี้เพราะ โครงการต่างๆที่องค์กรบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการให้เป็นการจัดสรรงบประมาณด้าน โครงสร้างพื้นฐานให้แก่ละมูู่เท่ากันแต่เนื่องด้วยงบประมาณมีจำกัดจึงทำให้ไม่สามารถสร้างถนนหรืออื่นๆให้เสร็จภายในครั้งเดียว ได้จึงจำเป็นต้องแบ่งโครงการออกแต่ละปี

สรุปจากข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของประชาชน จะเห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่า โครงการทุก โครงการที่เสนอเข้ามาจะต้องได้รับการปฏิบัติทุก โครงการแต่ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลจำเป็นต้องพิจารณาจากความเป็นก่อกนหลัง โดยยึดความเดือดร้อนประชาชนเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สรุปว่า การจัดทำแผนที่ดีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบเพื่อให้การจัดทำแผนสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและสนองตอบความต้องการประชาชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ อยู่ในระดับน้อย และประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจและให้โอกาสแก่ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ ดังต่อไปนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลม ต้องมีการปรับปรุง ส่งเสริมช่องทางและพัฒนาช่องทาง การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนให้มากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ที่เน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพื่อทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลมได้ทราบ ปัญหาและความต้องการของประชาชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลม จะได้พัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบลมได้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง การดำเนินงานตาม

แผนงาน ตามโครงการ หรือตามกิจกรรมต่าง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนเข้าใจการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลว่ากำลังทำอะไร อย่างไร แล้วจะเกิดประโยชน์หรือผลกระทบอย่างไรกับประชาชนเพื่อประชาชนจะได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา เสนอแนะข้อคิดเห็น ร่วมตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และเพื่อให้เกิดความโปร่งใส ประชาชนเกิดความภาคภูมิใจ เกิดความเชื่อมั่น เชื่อถือองค์การบริหารส่วนตำบลมากขึ้น

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยเริ่มจากผู้นำชุมชนเพื่อให้ผู้นำชุมชนได้นำความรู้ความเข้าใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารส่วนตำบลไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบและเข้าร่วมกิจกรรม พร้อมปลูกจิตสำนึกของประชาชนหรือชุมชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยใช้นโยบายกระจายจากคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง จากปากต่อปากในการให้ความรู้ของประชาชน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำชุมชนและประชาชน

3. ควรส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักบทบาทสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลจัดประชุมอบรมสัมมนาให้ความรู้ในสิทธิ หน้าที่ บทบาท ของประชาชน ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆขององค์การบริหารส่วนตำบลในแต่ละชุมชน ทุกเพศ ทุกวัย และรณรงค์ทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุชุมชน เสียงตามสาย สื่อสิ่งพิมพ์ ป้ายประชาสัมพันธ์ รวมถึงอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การปฏิบัติการ ผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผล โดยดำเนินมาตรการเชิงรุก เข้าถึงประชาชนอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในเขตพื้นที่อื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2543). คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.(2546). การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
(ออนไลน์). ค้นเมื่อ 4 มกราคม 2552 ค้นจาก Available:URL : <http://www.thailocalgov.net/memu4.1.html>.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำ
แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาศึกษาคินแดน
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2546). ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำและ
ประสานแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสาศึกษา
คินแดน
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. โครงการประชุม
เชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์.
- กานดา พูลลาภทวี. (2530). สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ กรงชนพัฒนา.
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.(2546). การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา. (ออนไลน์).
ค้นเมื่อ 16 มกราคม 2552 ค้นจาก Available:URL : www.thailocaladmin.go.th/work/e-book/eb3
- ขนิษฐา ศรีนนท์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนย่อยต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลนคร
นนทบุรี. (ออนไลน์). ค้นเมื่อ 17 มกราคม 2552 ค้นจาก Available:URL :
<http://www.lib.buu.ac.th/dcms>.
- คณะกรรมการประสานแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับจังหวัดสุรินทร์. (2552). กรอบยุทธศาสตร์
การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดสุรินทร์.
- ณรงค์ศักดิ์ จักรกรณ. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนา
องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ .
วิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยนนทบุรี.
- ที่ว่ากล่าวอำเภอสังขะ.(2552). งานทะเบียนราษฎร. อำเภอสังขะ. จังหวัดสุรินทร์

- ปิยบุษ แสงวุธ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบลนางาม อำเภอเสดภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประชัน กระเนวัน. (2549). ระบบบริหารราชการไทย. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2539). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ป.พ.
- พิณสุดา สิริรังศรี. (2541). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของประเทศไทย. วิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งเสนอแนวทางการกระจายอำนาจโดยศึกษาสภาพ.
- พรชัย ศรีสุวิทย์ โยธิน. (2549). การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ รปม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2542). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด. (2540). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- พระราชบัญญัติเทศบาล. (2496). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล. (2537). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ. บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วราพร สื่อสกุล. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. การค้นคว้าอิสระ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2541). การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้า.
- สร้อยศรี ราชกุลชัย. (2546). การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร : แนวคิดในการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 3. ฉบับปรับปรุงเพิ่มเติม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำเร็จ รักษาวิณะ. (2551). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลห้วยราช อำเภอห้วยราช จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ รป.ม.(สาขารัฐประศาสน
ศาสตร์)บุรีรัมย์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลค. (2551). แผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2552-2554). อำเภอสังขะ.
จังหวัดสุรินทร์.
- อาริยา บุญเปลื้อง. (2549). การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำท้องถิ่นใน
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. ก้นคว้าอิสระ. รป.ม.(สาขารัฐประศาสนศาสตร์).
เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Rajabhat Ramphat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณบรรณา เหมือนหมาย

ด้วย นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารององค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จัหวัดสุรินทร์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำกรวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร. ว.พ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่ย ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณพุดศักดิ์ วิชาญสกุล

ด้วย นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคินิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน กะเนวัน เป็นที่ปรึกษาภาคินิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๑๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์

จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณมยุรี สุวรรณราช

ด้วย นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสุรินทร์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาภาคนิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอกความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ งพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๖ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลยาง

ด้วย นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลคม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน คะเนวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ ในกรณีนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง เพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

๙ ๖๗

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ตะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buri Ram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล

ด้วย นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำภาคนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประชัน ละเนวัน เป็นประธานกรรมการควบคุมภาคนิพนธ์ โดยขณะนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร. สุเว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการบริหารส่วนตำบล
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อทำภาคนิพนธ์ของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท สาขารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ประกอบการศึกษาในเชิงวิชาการ ไม่มีผลกระทบในแง่ลบแก่ท่าน ผู้ให้ข้อมูล จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้ให้คำตอบในแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความเป็นจริงทุกประการ และครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยจักขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

18 - 29 ปี

30 - 39 ปี

40 - 49 ปี

50 - 59 ปี

60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

ประถมศึกษา

มัธยมศึกษาตอนต้น

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. การประกอบอาชีพ

เกษตรกร

นักเรียน / นักศึกษา

รับจ้าง/ลูกจ้าง

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ประกอบอาชีพส่วนตัว/ค้าขาย

อื่น ๆ

(ระบุ).....

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล
อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน
มากที่สุด โดยขีดหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- 6 หมายถึง ระดับมากที่สุด
- 5 หมายถึง ระดับมาก
- 4 หมายถึง ระดับปานกลาง
- 3 หมายถึง ระดับน้อย
- 2 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด
- 1 หมายถึง ไม่เคย

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
	6	5	4	3	2	1
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 1. ท่านได้เข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาพัฒนาท้องถิ่น 2. ท่านมีส่วนในการคิดและกำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อ แก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น 3. ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือ โครงการหรือกิจกรรม 4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการในการพัฒนาท้องถิ่น 5. เมื่อมีการประชุมการทำโครงการและแผนงาน ท่านได้เข้าร่วม ประชุมอย่างน้อยเพียงใด 6. ท่านได้ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรของท้องถิ่นที่มีอยู่ จำกัด ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม						
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ) 7. ท่านได้เข้าร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือ กิจกรรมที่อาศัยการบริหารส่วนท้องถิ่น และได้นำไป ดำเนินการในท้องถิ่นต่างให้บรรลุตามเป้าหมาย 8. ท่านได้เป็นกรรมการในการพิจารณาโครงการเพื่ออนุมัติ						

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่เคย
	6	5	4	3	2	1
19. ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและ โครงการด้านส่งเสริมการท่องเที่ยว						
20. ท่านมีส่วนร่วมกับ อปท. ในการจัดทำแผนและ โครงการด้านพัฒนากีฬาและนันทนาการ						
การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล						
21. ท่านเคยมีโอกาสเข้าร่วมควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาของ อปท. เช่น เป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างตาม โครงการต่าง ๆ						
22. อปท. ได้มีการแต่งตั้งท่านเข้าเป็นกรรมการติดตาม และ ประเมินผลแผนงานหรือ โครงการของแผนพัฒนาท้องถิ่น						
23. ท่านเคยร้องเรียน ตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ ท้วงติง หรือ คัดค้านการบริหารงานของ อปท.						
24. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการควบคุมการใช้ทรัพย์สินของ อปท.						
25. ท่านเคยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารงานของ อปท.						

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนางานองค์การบริหารส่วนตำบล

อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก จ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
TOPIC1	82.9501	562.8920	.6656	.9667
TOPIC2	83.0249	559.0244	.7122	.9663
TOPIC3	83.1025	557.8145	.7103	.9663
TOPIC4	83.1108	558.6210	.6745	.9666
TOPIC5	83.0859	557.5732	.7223	.9662
TOPIC6	83.0803	559.7574	.7063	.9664
TOPIC7	83.1828	557.9498	.7630	.9659
TOPIC8	83.2604	555.4653	.7885	.9657
TOPIC9	83.2382	555.5486	.7656	.9659
TOPIC10	83.3740	558.3014	.6934	.9665
TOPIC11	83.2521	555.3668	.7805	.9658
TOPIC12	83.4100	557.3259	.7484	.9660
TOPIC13	83.3352	557.9790	.7704	.9659
TOPIC14	83.3740	556.1959	.7656	.9659
TOPIC15	83.3684	554.7667	.7749	.9658
TOPIC16	83.4266	556.3064	.7652	.9659
TOPIC17	83.5042	556.7007	.7521	.9660
TOPIC18	83.4377	555.6912	.7707	.9658
TOPIC19	83.4903	555.6728	.7813	.9658
TOPIC20	83.3684	555.6444	.7723	.9658
TOPIC21	83.7064	558.8691	.6617	.9668
TOPIC22	83.7922	556.5651	.6592	.9669
TOPIC23	83.7645	557.7583	.6894	.9665
TOPIC24	83.8227	559.4463	.6295	.9671
TOPIC25	83.8144	559.2516	.6558	.9668

Reliability Coefficients

N of Cases = 361.0

N of Items = 25

Alpha = .9675

Frequencies

Statistics

		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6
N	Valid	361	361	361	361	361	361
	Missing	0	0	0	0	0	0
Mean		3.89	3.82	3.74	3.73	3.76	3.76
Std. Deviation		1.254	1.288	1.326	1.367	1.312	1.277

Frequency Table

ข้อ 1

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	16	4.4	4.4	4.4
	น้อยที่สุด	30	8.3	8.3	12.7
	น้อย	84	23.3	23.3	36.0
	ปานกลาง	111	30.7	30.7	66.8
	มาก	86	23.8	23.8	90.6
	มากที่สุด	34	9.4	9.4	100.0
	Total	361	100.0	100.0	

ข้อ 2

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	16	4.4	4.4	4.4
	น้อยที่สุด	44	12.2	12.2	16.6
	น้อย	80	22.2	22.2	38.8
	ปานกลาง	99	27.4	27.4	66.2
	มาก	93	25.8	25.8	92.0
	มากที่สุด	29	8.0	8.0	100.0
	Total	361	100.0	100.0	

ข้อ 3

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	18	5.0	5.0	5.0
	น้อยที่สุด	45	12.5	12.5	17.5
	น้อย	98	27.1	27.1	44.6
	ปานกลาง	85	23.5	23.5	68.1
	มาก	81	22.4	22.4	90.6
	มากที่สุด	34	9.4	9.4	100.0
	Total	361	100.0	100.0	

ข้อ 4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	21	5.8	5.8	5.8
	น้อยที่สุด	51	14.1	14.1	19.9
	น้อย	83	23.0	23.0	42.9
	ปานกลาง	89	24.7	24.7	67.6
	มาก	82	22.7	22.7	90.3
	มากที่สุด	35	9.7	9.7	100.0
	Total	361	100.0	100.0	

ข้อ 5

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	19	5.3	5.3	5.3
	น้อยที่สุด	43	11.9	11.9	17.2
	น้อย	88	24.4	24.4	41.6
	ปานกลาง	100	27.7	27.7	69.3
	มาก	78	21.6	21.6	90.9
	มากที่สุด	33	9.1	9.1	100.0
	Total	361	100.0	100.0	

ข้อ 6

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ไม่เคย	20	5.5	5.5	5.5
	น้อยที่สุด	33	9.1	9.1	14.7
	น้อย	95	26.3	26.3	41.0
	ปานกลาง	109	30.2	30.2	71.2
	มาก	72	19.9	19.9	91.1
	มากที่สุด	32	8.9	8.9	100.0
	Total	361	100.0	100.0	

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
Buriram Rajabhat University

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวภัทรนิษฐ์ เสาทอง
วัน เดือน ปีเกิด	24 กรกฎาคม 2517
สถานที่เกิด	ตำบลหนองเมธี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 26/1 หมู่ที่ 8 ตำบลหนองเมธี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ โทร 0898482648
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ระดับ 5 องค์การบริหารส่วน ตำบลยาง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	องค์การบริหารส่วนตำบลยาง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2531 ประถมศึกษา โรงเรียนบ้านหนองคูใหญ่ ตำบลหนองเมธี อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2534 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนลานทรายพิทยาคม ตำบลชะ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2537 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนท่าตูมประชาเสรมวิทย์ ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2539 อนุปริญญา สถาบันราชภัฏสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2541 ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2552 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์